

Diplomní projekt

autor

Hana Kulová

zadání

Institut antikomunismu

ateliér

Hradečný & Hradečná

FA ČVUT, Ústav navrhování I

zimní semestr 2014

vedoucí

Ing. arch. Tomáš Hradečný

odborný asistent

Ing. arch. Klára Hradečná

Vypočítala se naše společnost s komunismem?

Známe vůbec jeho kořeny?

Jaký vztah ke komunismu měli Masaryk a Beneš?

Jak čelit situaci, kdy se obsazení ÚSTRu odvíjí od dohody s komunisty?

Může fungovat justice, kde většina soudců byla v KSČ?

Kolik komunismu je v nás samotných?

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

FAKULTA ARCHITEKTURY

AUTOR, DIPLOMANT: Bc. Hana Kulová
AR 2014/2015, ZS

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE:
(ČJ) INSTITUT ANTIKOMUNISMU

(AJ) INSTITUTE OF ANTICOMMUNISM

JAZYK PRÁCE: ČESKÝ

Vedoucí práce:	Ing. arch. Tomáš Hradečný	Ústav: 15127 Ústav navrhování I
Oponent práce:	Ing. arch. Luděk Jasiok	
Klíčová slova (česká):	Břevnov, Praha, společenské centrum, místo pro poznání a zamyšlení	
Anotace (česká):	Institut antikomunismu by měl být místem bádání a zamyšlení se nad naší nedávnou historií a současností. Předmětem práce je návrh kulturního a vzdělávacího centra na Břevnově. Vytyčená parcela se nachází v problematické lokalitě sevřené mezi dvěma rušnými ulicemi – Bělohorská a Patočkova.	
Anotace (anglická):	The institute of Anticommunism should be a place of exploration and meditation on our recent history and presence. Dissertation's subject is to design the cultural and educational centre in Břevnov. The lot is situated in the problematic locality surrounded between two busy streets – Bělohorská and Patočkova.	

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne 9. ledna 2015

podpis autora-diplomanta

Tento dokument je nedílnou a povinnou součástí diplomové práce / portfolia a CD.

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury

2/ ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

jméno a příjmení:

HANA KULOVÁ

datum narození:

5.5.1979

akademický rok / semestr: 2014_2015 zimní semestr

ústav: 15127

vedoucí diplomové práce: Ing. arch. Tomáš Hradečný

téma diplomové práce:

Institut antikomunismu

zadání diplomové práce:

1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení

Zpracování projektu společenského a vzdělávacího centra na parcele v křížení ulic Bělohorská a Patočkova v Břevnově, a to na základě výsledků diplomního semináře. Nedílnou součástí je úvaha o smyslu a potřebě institutu pro naši společnost.

2/ součástí zadání bude jasně a konkrétně specifikovaný stavební program

Projekt bude obsahovat expoziční, konferenční, přednáškovou, archivní a badatelskou část. Jednotlivé funkční segmenty doplněné o nezbytné zázemí budou řešeny v proporcích, odpovídajících individuálně zvolenému konceptu.

3/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítka zpracování

Zpracování projektu na úrovni komplexní studie, se zachycením půdorysu všech podlaží, typickými řezy a pohledy v měřítku min. 1:200, zobrazení konceptu řešení, situace 1:1000, vizualizace, zákresy do fotografie z ulice Bělohorská.

4/ seznam dalších dohodnutých částí projektu (model)

Model v libovolném měřítku

Datum a podpis studenta

25.9.2014

KUL

Datum a podpis vedoucího DP

25.9.2014

Hradečný

Datum a podpis děkana FA ČVUT

DT

registrováno studijním oddělením dne

25.9.2014

Předdiplomní seminář

letní semestr 2014

i nformace
n ázor
s tudium
t rvání
i dealizace
t roufalost
u kazatel
t azatel

a nformace
n epravda
t ajení
i zolace
k orupce
o rganizace
m lčení

ne **u** cta
n edůvěra
i gnorace
s trach
m alost
u strk

*Rychleji, váhavý čase, je veď až na sám neblahý konec,
jinak ti neuvěří,
ať vidí, jak pošetile si vedou,
jinak je nepoučíš, co vlastně znamená rozum.
Pospěš si, zcela je ukaž, do strašných nicot zaved',
jinak ti neuvěří, jak hluboce zkažení jsou.
Ti blázni se nikdy nenapraví, dokud je nepojme závrat',
nikdy se neobráť, dokud nespatří zhoubu.*

Hölderlin

Naše země má za sebou v posledních 100 letech velmi bouřlivý vývoj. Od součásti velké monarchie přes samostatný demokratický stát, okupaci a totalitní režim až po nový demokratický stát. To vše se zákonitě podepsalo na jejích obyvatelích. Nejvíce ta předposlední část – trvala nejdéle a dokázala se výrazně prosadit, předchozí vývoj neničil lidskou hrdost a slušnost.

Komunistický stát se tvářil jako legitimní stát, ale porušoval lidská práva a omezoval svobodu vybraných skupin občanů. Rovněž porušoval zásady, které si sám vytyčil jako údajně demokratický právní stát, když nedodržel ani vlastní zákony, když už ne mezinárodní dohody. Pro vyvolání zdání spokojenosti znemožnil možnost svobodného vyjadřování, naopak nutil lidi veřejně projevovat souhlas s děním. Vůči vlastním obyvatelům používal nevybíravé donucovací prostředky, které zahrnovaly popravy a věznění v táborech nucených prací poté, co byly vůči obviněným v průběhu procesu používány brutální metody. Zabraňoval jim ve výkonu povolání, které si sami vybrali. Zbavoval své obyvatele majetku. Znemožnil jim podle své vůle vycestovat za hranice či se vrátit domů k rodině.

Letos na podzim uběhne 25 let od Sametové revoluce. Revoluce představovala především naději. Měla znamenat změnu ve společnosti. Měla znamenat to, že už nenastane podobná situace jako ta v uplynulých 40 letech. Přišla změna politického systému, ale není to jen naoko? A prošli jsme tou očekávanou změnou i my, lidé a společnost?

To je otázka, kterou by v nás dům měl vyvolat.

V podobné, i když značně jiné, situaci se po 2. světové válce nacházeli obyvatelé Německa. Museli se vyrovnat se svou minulostí a tím, jakou jizvu jejich národ zanechal ve tváři Evropy. Nebylo to ze dne na den, avšak národ se dokázal vymezit vůči tomuto období své minulosti a odsoudit chování jejich představitelů. Co bylo ale důležitější, byla celková sebereflexe – přiznání si, že každý nese svou část viny, v každém se ukrýval kousek nacisty. Stejně jako v Německu má téměř každý pradědeček nebo prababička něco společného s nacistickým hnutím, tak i my máme dědečky a babičky, kteří žili v době komunistické vlády. Neměli bychom všechny odsuzovat a házet na jednu hromadu, to není smyslem práce, všichni se nějak snažili žít, ale ovlivňuje nás to dodnes a to si musíme přiznat. K tomu bychom se měli dopracovat i my a právě Institut by tomu měl pomoci – i v nás je v každém kousek komunisty a zatím o tom nevíme.

Chybí nám právě to vymezení. Možná se vysvětlení skrývá v samotném označení – Sametová revoluce – jednalo se v podstatě o plynulý přechod od jednoho státního zřízení

k jinému. Režim už v té době patrně neměl sílu na kladení významnějšího odporu (samozřejmě považuji za dobré, že nedošlo k velkému násilí, avšak tento přechod asi právě znemožňuje, aby nastal určitý „šok“, který by vymezení napomohl). V době přímo následující po revoluci určitě nebylo potřeba říct: „Komunismus byl špatný.“ Všichni to věděli. Dnes už ale dorůstá generace, která už nemá přímou zkušenost s komunistickým režimem. Na mnohé zapomínáme – svou roli v tom hraje jindy skvělá vlastnost naší paměti vymazat to špatné a ponechat to dobré. A zbytek si nechceme přiznat. Chybí nám souvislý vývoj, o tom mluví Max Picard ve své knize *Hitler v nás*:

„Ve světě diskontinuity, nesouvislosti a okamžiku místo pravdy platí tvrzení. Tvrzení vychází z okamžiku a pouze pro ten okamžik platí. Tvrzení nahrazuje pravdu. Situace nějakého okamžiku se zachytí a na ní se postaví tvrzení – toto tvrzení vesměs odpovídá, avšak odpovídá pouze situaci toho okamžiku a ve světě, v němž se okamžikovostí žije, neodpovídá však pro svět trvání.“

„Diskontinuita žene člověka už proto ke lži, že diskontinuita, nesouvislost má stejnou strukturu jako lež, už ze struktury se člověk stává lhářem.“

Picard svou knihu napsal několik let po 2. světové válce jako reakci na vývoj v Německu, ale myslím si, že je jeho dílo stále aktuální i dnes, i my máme problém najít společné hodnoty nebo dobu, ke které bychom se odkazovali a díky kterým bychom řekli: „Pojďme se k tomu vrátit, navázat na to. K tomu, co bylo přerušeno a bývalo správné.“ Zdá se mi, že první z citátů výstižně popisuje dnešní situaci – z tvrzení se na okamžik stane pravda, ale díky nesouvislosti v nás přestaneme událost sledovat a později ani nezjistíme, že vše mohlo být jinak, škoda už je napáchána.

Bohužel jsme si zvykli spoléhat na to, že za nás tu obtížnou část věci udělá někdo jiný, nebo hledáme viníka jinde než v nás samotných. Řekneme, že bývalý režim byl špatný, ale mohli za to „oni“ – ti, kteří byli ve straně, ti, kteří se bratříčkovali se Sovětským svazem, ti, kteří byli ve funkci apod. Umíme odsoudit ostatní (viz příklad Německa výše), ale je těžké sáhnout do svědomí sám sobě. Lehčí je nepřipustit si, že odkaz minulosti zůstává v nás a našich blízkých. Snad není reálné, že by se opakovaly události 50. let, ani je nikdo asi nepopírá, ale nebezpečí odmítání přiznání si skutečnosti spočívá ve vzorcích chování, které pořád opakujeme a ani to nevnímáme. Ne všichni lidé byli tehdy angažovanými straníky, většina se naopak snažila žít normálním životem v rámci možností. Jenže právě to nucené přizpůsobení chování způsobilo to, co zažíváme dnes – „žijeme s ohnutou páteří“. Příkladem trvání starých zvyků, i když líbivým, může být korupce – obsazujeme pravidelně vysoké příčky v hodnocení jednotlivých států – to je podle mého jen transformace systémů kamarádčků a protislužeb. Stejně jako kdysi platí, že kdo má známé a moc, může vše. Není možné udělat jednu tlustou čáru a říci, že teď se měníme a už najednou nejsme jako dřív. Je to jako v antickém dramatu – prošli jsme si fázemi expozice, kolize, krize i peripetie a katastrofou, ale chybí nám ta poslední a nejdůležitější část: katarze.

Chtěli bychom žít v demokracii, ale ještě pořád to neumíme a učíme se to. Myslíme si, že demokracie znamená, že můžeme vše a nemusíme nic – je to pozůstatek toho, že dříve jsme nemohli nic a museli všechno? Chtěli bychom být součástí západního světa, ale nechceme přijmout povinnosti a omezení, která z toho vyplývají. Neodkážeme v sobě stejné hodnoty.

Chtěli bychom být jeho součástí a přitom se k němu odvracíme napůl zády a vzhlížíme k Rusku, které já sama považuji v současné formě jen za jinou (a snad lepší) podobu bývalého SSSR. Rádi si stěžujeme a hledáme viníky jindy, zlenivěli jsme a zvykli si, že za nás vše vyřeší někdo jiný – to je nebezpečí diktaturou řízeného státu.

A vracím se zpět – z Institutu musíte odejít s určitým neklidem v srdci.

CO JE TO TEN INSTITUT ANTIKOMUNISMU?

Institut by nám měl pomoci najít zase lidskou důstojnost a slušnost a sílu postavit se tíze minulosti. Chtěla bych, aby se lidé po návštěvě zamysleli, podívali se do svého svědomí a zapřemýšleli, jestli i v nich něco z toho minulého nepřetrvává.

Institut komunismu by se měl stát něčím, co by měl navštívit každý. Jsem skeptik v tom ohledu, že si bohužel nemyslím, že by u nás došlo k tomu, že by takovou budovu navštěvovala široká veřejnost. To by bylo ideální. Možné je, že by si dělala budova reklamu sama sebou – výraznou formou, stejně jako dobrá dramaturgie vnitřního prostoru. Na koho by se tedy měl dům soustředit? Smysl vidím v tom, ukázat nebezpečí komunistického režimu mladší generaci. Institut by se měl stát cílem školních exkurzí jako součást výuky. Zde vidím problém v tom, že ve velké části škol se v dějepise k událostem po 2. světové války studenti nedostanou. A znova – je to proto, že o posledních událostech učit neumíme (chybí vymezení)?

Budova by tedy měla být určena domácím obyvatelům, zejména studentům – vzhledem k zamýšlenému umístění můžeme zahraniční návštěvníky asi vyloučit. Pokud by měl být plán větší a šlo by o přilákání ostatních, stálo by za úvahu přemístění na dostupnější místo. Bez lepších znalostí širšího kontextu by ale mohl být smysl a důvod existence takového institutu nepochopen, nejsem si zcela jistá, jak moc se zahraniční hosté orientují domácí situaci.

Institut musí připomínat, že společnost se nezmění z ničeho nic. Musí být vykřičníkem, který upozorní na to, že i dnes žijeme s dědictvím minulého. Musí udržet národní paměť, kterou ztrácíme, na události nedávné doby, které velkou mírou ovlivňují současné dění v naší zemi. Není potřeba vystavit fotky se jmény a říct: „Ten a ten udělal to a to.“ Chtěla bych spíše upozornit na obecnou skutečnost. Na situace, do kterých se dostáváme každý den. Návštěva institutu v lidech musí vyvolat potřebu přemýšlet, zamyslet se nad tím, že svět okolo nás není ideální a je asi potřeba jej změnit. Měla by v člověku vyvolat pocit, že nebezpečí komunismu je stále aktuální – protože strana a její program je pořád stejná, ale větší nebezpečí je v tom, že se její znaky rozšířily napříč společnostmi, nejsou koncentrované v určité skupině.

Institut a dění v něm rozhodně musí být nezávislémi na současné politické či ekonomické situaci. Pokud by byla taková budova realizována, nesmí být možnost její obsah zneužít pro vlastní prospěch nebo mylný (ovlivněný) výklad. Bohužel se u nás nezdá pravděpodobné, že by toto mohl zaručit stát a soukromý investor už ze své podstaty nemůže být nezaujatý. Patrně jedinou možností tedy je nezisková organizace, občanský spolek.

ČÍM BY TEDY INSTITUT MĚL A NAOPAK NEMĚL BÝT?

Institut by měl být místem poznání, poučení, místem diskuse a bádání, setkání a zamýšlení. Poučení o minulosti a jejím přesahu do dnešních dní. Poznání na jednu stranu toho, kým jsme byli a kým jsme dnes. Diskuse o tom, co dál. Bádání, čím je to způsobeno. Setkání s ostatními a zamýšlení se, proč se ještě nechceme/nedokážeme změnit a stát se součástí slušné s demokratické společnosti. Zároveň musí být návštěva zážitkem („škola hrou“). Musí to být jasné gesto.

Naopak by institut neměl být „nehybným“ muzeem, protože nemá jen ukazovat minulost, ale i upozorňovat na následky, památník a archiv, protože tyto funkce už mají jiné instituce, prezentace jistého politického názoru či propagace postoje – chci, aby si každý udělal úsudek sám. Pokud se po návštěvě někdo rozhodne pokračovat dál stejným způsobem, je to jen jeho volba.

Institut v nás má probudit neklid v tom smyslu, že si v sobě všichni neseme dědictví minulosti. Ať jsme ji zažili či ne, protože jisté vzorce chování se předávají i dál. A člověk by se pak měl zamyslet nad tím, jestli je to správně. Měli bychom se naučit pojmenovat problém a přestat mlčet.

JAKÁ BUDOVA MŮŽE SPLNIT OČEKÁVÁNÍ?

„Čím složitější stroj, tím je lehčí jej pokazit.“ Budova sama a její provoz musí být co nejjednodušší, protože čím složitější je její provoz a údržba, tím jednodušší je její zneužití nebo možnost nepochopení.

Celou expozici uvnitř budovy musí spojovat jedna věc – emoce. Emoce a zážitek (šok) je to, co si návštěvník odnese. Jedině taková věc může zapůsobit. Dlouhé články a popisky v muzeích totiž stejně nikdo nečte. Budova sama prostě musí umožnit ten prožitek.

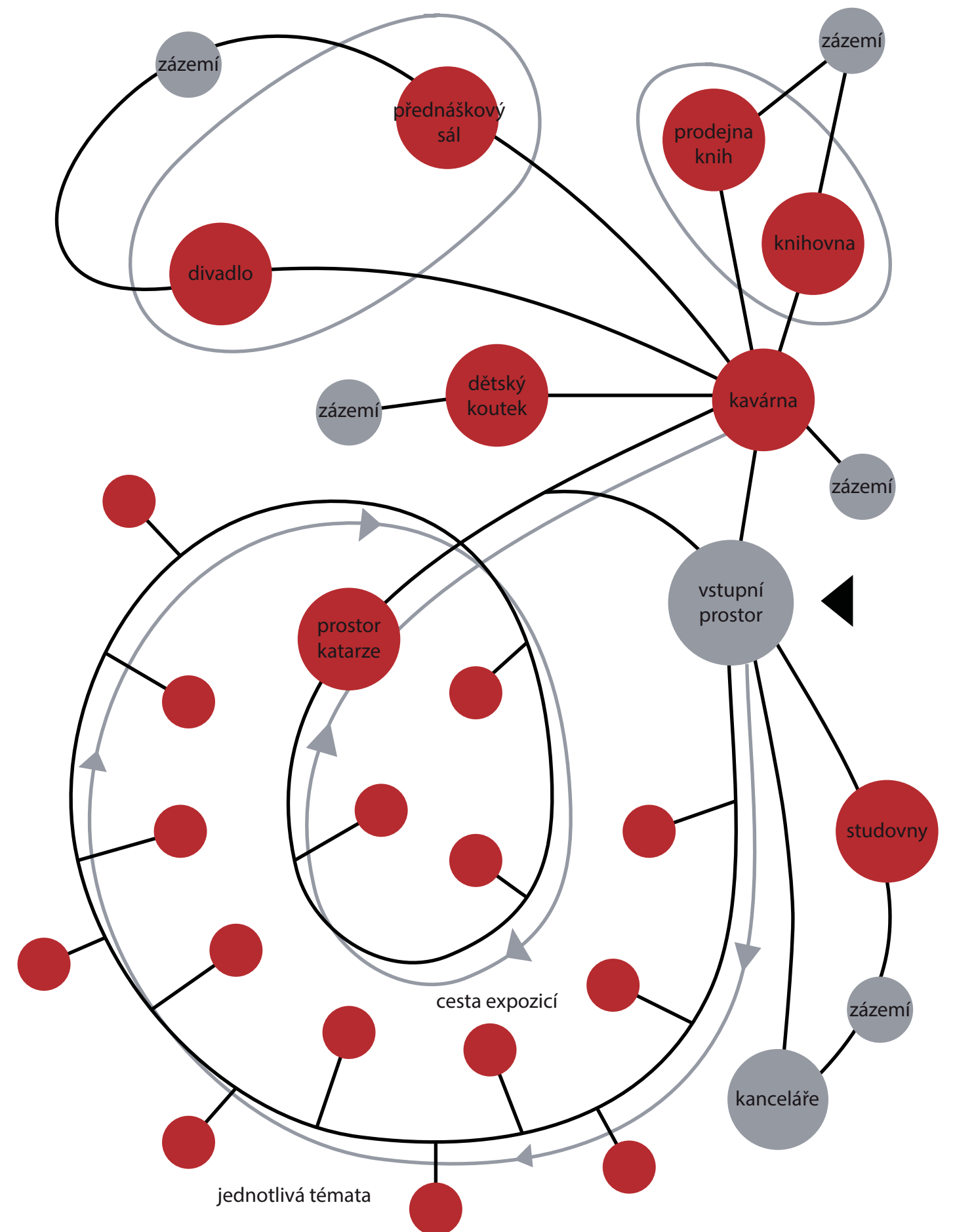
Chtěla bych, aby návštěva byla určitou cestou – chci ukázat, že se komunismus (a jeho přesah) může tvářit jako „hodný strýček“, ale když jej lépe poznáte, už byste se zlákat nenechali. Tedy cesta by se měla v průběhu proměňovat od lákadel přes tvrdou realitu až po důraznou tečku, kde to návštěvníkovi (snad) prostě dojde. Právě tento koncept cesty by měl z velké části vymezit formu a podobu samotné budovy.

Budova v sobě asi musí zahrnovat i část pojatou trochu klasičtěji. „Výstavu“ chci koncipovat jako pohled do minulosti a srovnání s dneškem. Pojítko mezi nimi by měl být sled příběhů obyčejných lidí, které ukážou, jak to vlastně bylo a je. Jednalo by se o koláž – výpovědi lidí, výstřižky z novin, vizuální příklady, krátký film nebo hra. Nechci uvádět konkrétní jména, aby nebyla omezena všeobecná platnost/skutečnost.

Expozice by se přeneseně měla věnovat tématům jako lidská slušnost, hodnoty společnosti, možnosti a povinnosti v době diktatury a svobody, cenzura, strach, pocit moci, princip „kdo neokrádá stát, okrádá rodinu“, organizace, šedivost, nedůvěra, zodpovědnost... právě v těchto tématech vidím největší přesah a vliv minulosti.

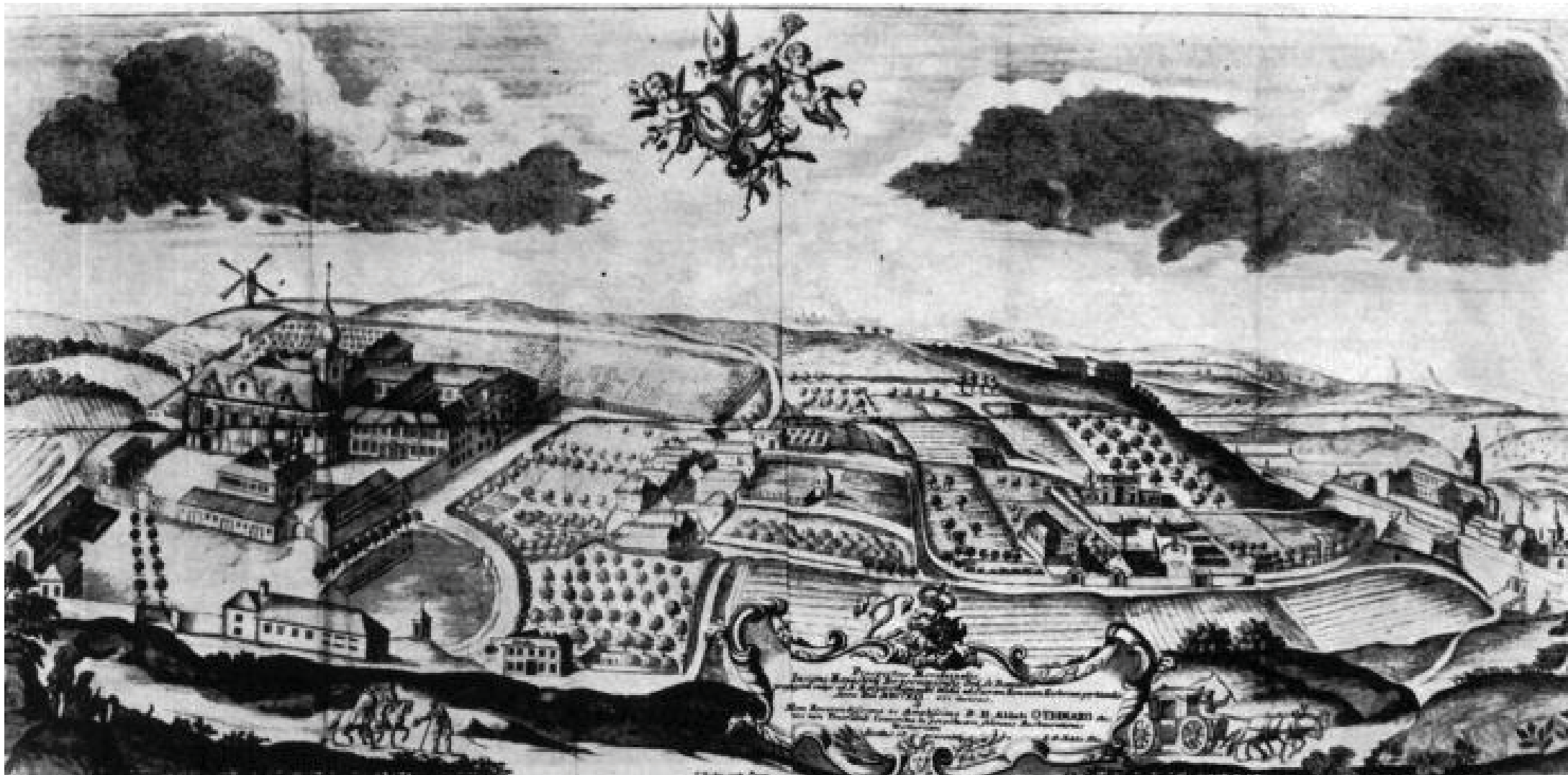
Budova musí být živá, ne prázdný barák bez lidí, i přes svou skepsi je chci zkusit přitáhnout. Chci výstavní část doplnit o živý program, který by se skládal z přednášek s následnou diskuzí, promítání, divadelních představení nebo koncertů. Pokud tím přilákám další návštěvníky, věřím, že v nich budova sama vzbudí zvědavost a odváží se i dál do hlavní části.

Chtěla bych, aby to byla cesta za vymanením se vlivu minulosti ve špatném slova smyslu.

Lokalita

Břevnov - mezi Patočkovou a Bělohorskou

BŘEVNOV

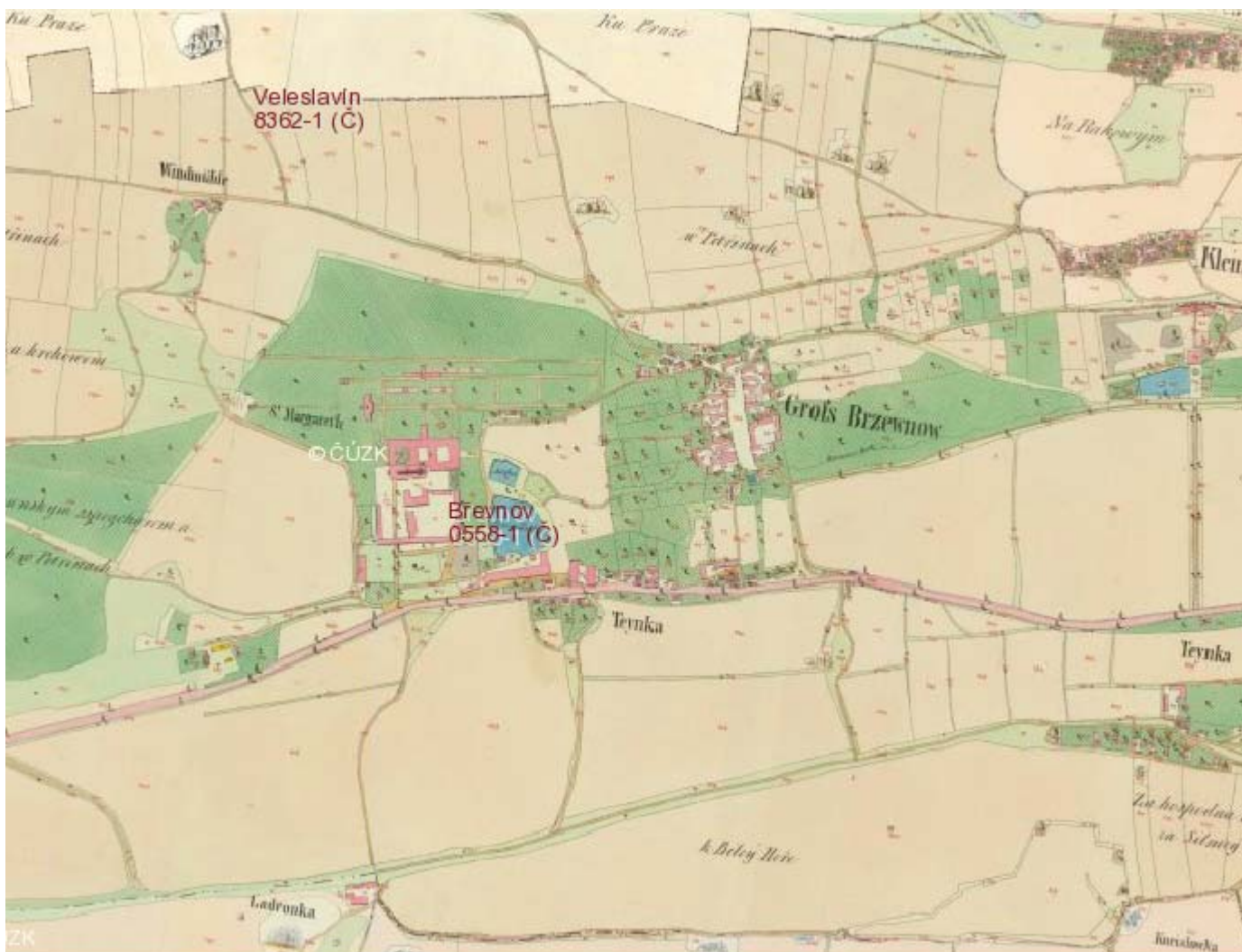
První písemná zpráva o Břevnově pochází z konce 10. st., kdy byl u pramene potoka Brusnice založen mužský klášter řádu benediktinů. Klášter byl založen českým knížetem Boleslavem II. a pražským biskupem sv. Vojtěchem. Původní klášterní kostel byl zasvěcen sv. Benediktovi, Bonifácovi a Alexejovi. Budovy kláštera se během středověku několikrát přestavovaly. V 11. st. byly dřevěné stavby nahrazeny komplexem románských budov s trojlodní bazilikou. Dodnes zachovaná trojlodní krypta pod kostelem je bohatě členěná polosloupky a pochází z doby přibližně kolem roku 1040. Patří k nejstarším a nejhodnotnějším architektonickým předrománským památkám u nás. Za husitství byl klášter vypálen a více než 200 let poté byl klášter opuštěn a chátral. Břevnovský konvent sídlil a působil v Broumově. Díky finanční pomoci Rudolfa II. byl klášter obnoven. Během třicetileté války byl klášter opět vypálen. Až v roce 1668 začala jeho velká obnova a přestavba, které se zúčastnili přední umělci té doby. Velmi zajímavou památkou barokních klášterních hospodářských budov je objekt větrného mlýna z roku 1722, podle kterého se oblast jmenuje Větrník.

V údolí bylo od středověku kromě kláštera i několik vesnic. Od Prahy se Břevnovem mezi poli táhla významná cesta. Vycházela ze Strahovské brány a spojovala Prahu a západní Čechy. Už v 15. století se zde nacházel dvůr, ze kterého se časem stal zájezdní hostinec a v němž dnes sídlí kulturní zařízení U Kaštanu.

Břevnov se podél silnice rozrůstal směrem k Praze. Vznikaly tu známé usedlosti a letohrádky. Od 14. století zde byly zakládány vinice. V prudkém svahu nad Bělohorskou ulicí se v polovině 19. století začaly stavět jednotlivé domy nebo větší činžáky. Na volných plochách se začala budovat kolonie rodinných domků. Na přelomu 19. st. a 20. st. je znát rozmach výstavby činžovních domů kolem ulice Bělohorské. V roce 1936 tu byla otevřena vojenská nemocnice.

V roce 1907 byl Břevnov povýšen na město, roku 1920 připojen k Praze a roku 1923 se stal součástí XVIII. pražského obvodu.

Podle projektu architekta Antonína Černého byl mezi Patočkovou a Bělohorskou vybudován soubor sociálních bytových domů. Uspořádány jsou do krátkých řad s propojením pomocí nižších křídel. Do moderní břevnovské architektury patří Sokolský stadion. V 60. letech 20. st. vznikl soubor postfunkcionalistických budov studentských kolejí, menzy a polikliniky. Ve stejné době bylo vystavěno i moderní sídliště Petřiny. Nový areál obytných domů byl vybudován v 90. letech a je inspirován tvarem nedalekého letohrádku Hvězda.

DŮM U KAŠTANU

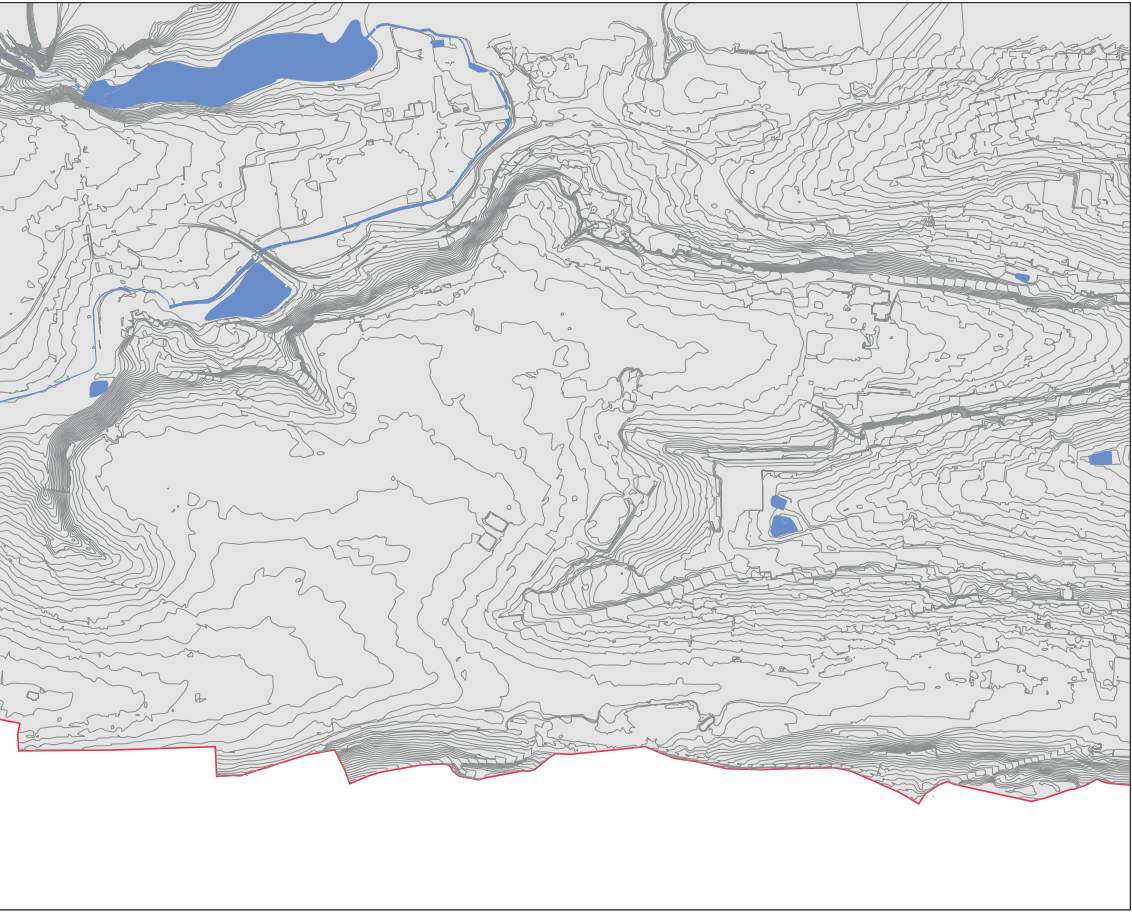
Dům U Kaštanu, původně hostinec, je budova, o jejíž historii již nové generace příliš nevědí. Ačkoliv stojí u zrodu dělnického hnutí u nás, komunistická propaganda dokázala zanečistit a pokřivit celý obraz tak, že tato obecně pozitivní tradice je spíše zamlčována než připomínána.

Dům U Kaštanu byl původně hostinec, stavba, která vznikla pravděpodobně během přestavby Břevnovského kláštera. Tento zájezdní hostinec nacházející se tehdy v osadě Stará Tejnka stál při staré cestě, která vedla od Strahovské brány na západ Čech. Oblíbená zastávka byla na začátku 19. století přestavěna z barokního stylu do klasicistní podoby. Po zbourání městských hradeb se zdejší zahradní restaurace stala velmi oblíbeným místem pro rodinné výlety, kde se také často konaly shromáždění a schůze různých organizací a spolků, jako byl například Sokol či hasiči. Nejdůležitější schůzí pro náš politický vývoj v posledním století bylo setkání 7. dubna roku 1878. Tehdy zde lidé zaangażovaní v dělnickém hnutí, jako byl například J. B. Pecka či L. Zápotocký založili Československou sociálně demokratickou stranu. Šlo o konspirační akci, která se sice podařila, ale na konec stejně byli zakladatelé na základě udání zatčeni a odsouzeni. K zatčení dopomohla i neopatrnost či chlubitost pana Pecky, který navzdory předchozí domluvě zachoval zápis z této události – který byl později svědectvím u soudu. Budova a její majitelé, ale dopady tohoto setkání nemohli nijak poznat (i když v procesu vypovídali, kde monarchie vysvětlovala jak demokracie, obzvláště sociální, je velmi škodlivá), proto hostinec U Kaštanu plnil svou normální funkci až do 50. let 20. století. Tehdy, na oslavu 75. výročí došlo k úpravě budovy podle projektu inženýra Feigla a v budově bylo 7. dubna roku 1953 otevřeno Muzeum počátků československého dělnického hnutí. Toto muzeum zachovalo v původním stavu místnost, kde se konal samotný sjezd a v pěti dalších místnostech představovalo různé dokumenty a písemnosti z počátku rozvoje socialismu a sociální demokracie v Česku. Budova byla mírně pozměněna v roce 1955, kdy musela být její čás ubourána při výstavbě Bělohorské ulice. Muzeum zde nevydrželo příliš dlouho, již v roce 1962 bylo zrušeno a jeho exponáty byly převezeny do Muzea Klementa Gottwalda a dům U Kaštanu se dostal pod správu kulturního domu v Praze 6 (jako náhrada zde fungovala expozice na téma revolučních tradic a Prahy 6). V témže roce byla stavba vyhlášena za národní kulturní památku. V 90. letech po velkých rekonstrukcích se z domu stalo kulturní centrum Prahy 6.

Analýzy

Břevnov - mezi Patočkovou a Bělohorskou

MORFOLOGIE
měřítko 1:15 000

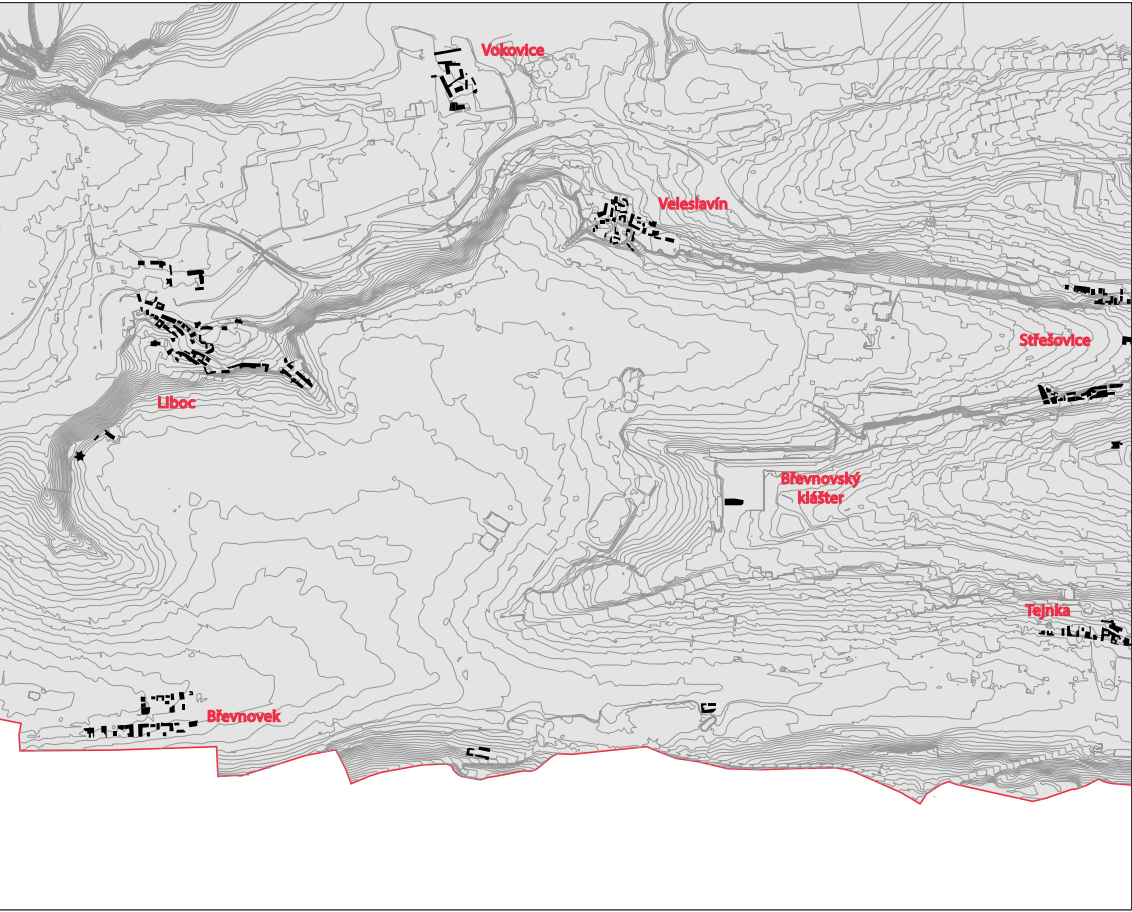
- VODNÍ PLOCHY
- PRAHA 6
- VRSTEVNICE
- HRANICE PRAHY 6

URBÁNNÍ STRUKTURY
měřítko 1:15 000

- OBJEKTY
- PRAHA 6
- HRANICE PRAHY 6

HISTORIE
měřítko 1:15 000

- USEDLOSTI
- PRAHA 6
- HRANICE PRAHY 6

VEŘEJNÝ PROSTOR
měřítko 1:15 000

- NEVEŘEJNÝ PROSTOR
- VEŘEJNÝ PROSTOR
- HRANICE PRAHY 6

MORFOLOGIE a URBÁNNÍ STRUKTURA

měřítko 1:15 000

- URBÁNNÍ STRUKTURA
- VODNÍ PLOCHY
- PRAHA 6
- VRSTEVNICE
- HRANICE PRAHY 6

TYPLOGIE URBÁNNÍ STRUKTURY

měřítko 1:15 000

- USEDLOSTI
- KOSTELY
- VESNICKÁ ROSTLÁ STRUKTURA
- OBYTNÝ BLOK UZAVŘENÝ
- OBYTNÝ BLOK OTEVŘENÝ
- OBYTNÉ SOUBORY
- VOLNÉ SÍDLIŠTNÍ STRUKTURY
- SOLITÉRNÍ MONOBLOKY
- VILOVÁ STRUKTURA
- AREÁLY
- DROBNÁ ROZPTÝLENÁ STRUKTURA
- NEVEŘEJNÝ PROSTOR
- VEŘEJNÝ PROSTOR
- HRANICE PRAHY 6

HLAVNÍ DOPRAVNÍ TOKY

měřítko 1:15 000

- USEDLOSTI
- KOSTELY
- VESNICKÁ ROSTLÁ STRUKTURA
- URBÁNNÍ STRUKTURA
- NEVEŘEJNÝ PROSTOR
- VEŘEJNÝ PROSTOR
- HRANICE PRAHY 6

PLOCHY ZELENĚ

měřítko 1:15 000

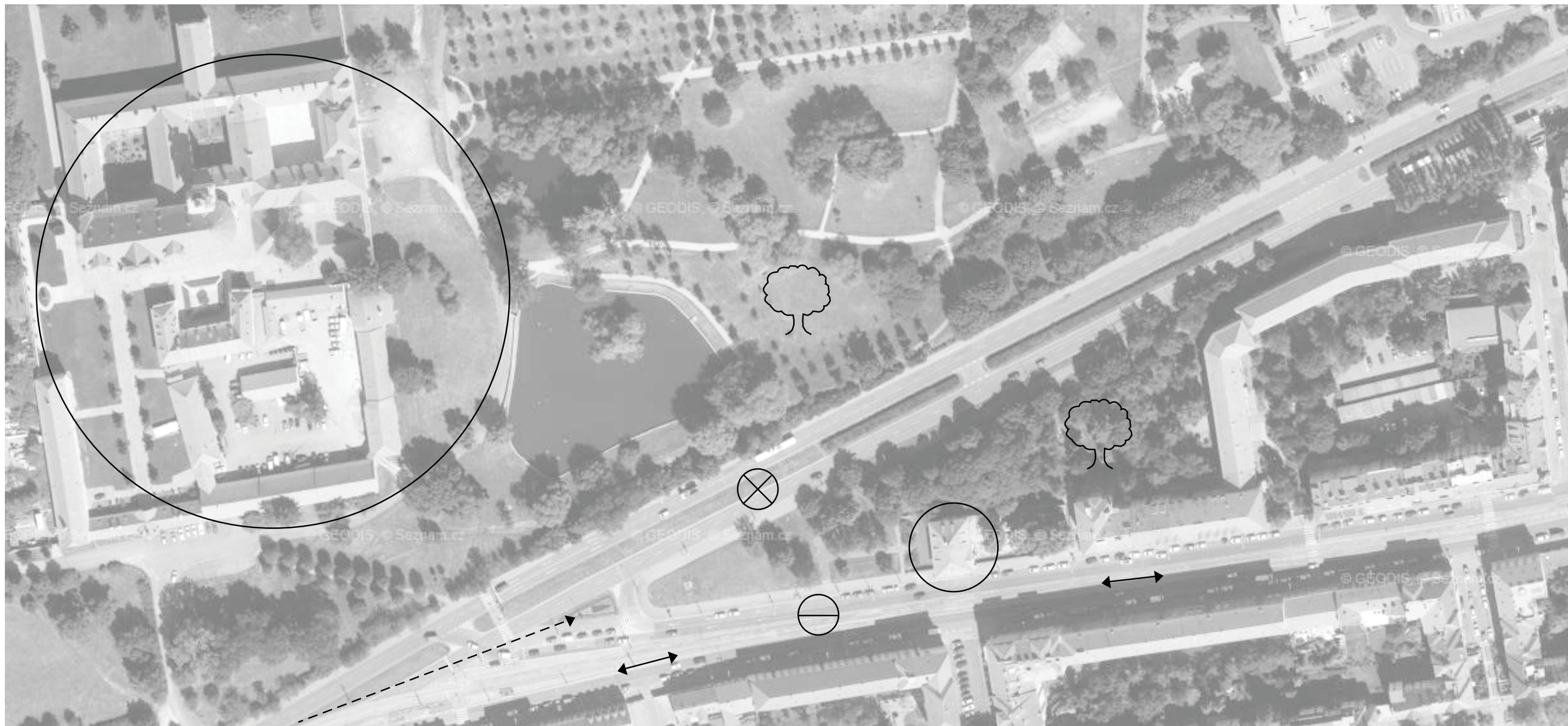
- PLOCHY PRO REKREACI
- ZELEŇ MĚSTSKÉHO TYPU, PARKY, HRBITOVY
- ZAHRADY, SADY, VINICE, ZAHR. OSADY. ZAHRADNICTVÍ
- ZELEŇ KRAJINNÉHO TYPU, IZOLAČNÍ ZELEŇ, TRAVNÍ POROSTY
- LESY
- NEEVŘEJNÝ PROSTOR
- VEŘEJNÝ PROSTOR
- HRANICE PRAHY 6

SOUTISK

měřítko 1:15 000

Konzept

AUTA A VELKÝ PROVOZ

Díky velké intenzitě provozu v ulici Patočkova mrtvé a zanedbávané. Potenciál ulice by mohl být větší, po obou stranách ji totiž obklopují pěkné parky, které doprava rozděluje.

DOMINANTY

Dominantou tohoto prostoru vždycky byl a bude břevnovský klášter založený na přírodní vyvýšenině. Stejně důležitým prvkem, i když ne tak patrným, je dům U Kaštanu.

NEJVĚTŠÍ KONCENTRACE LIDÍ

Tramvajová zastávka a blízkost kláštera Billy vytváří místo, kde jsou vždy lidé. Jejich energie překonává nedostatky estetiky a fotmy.

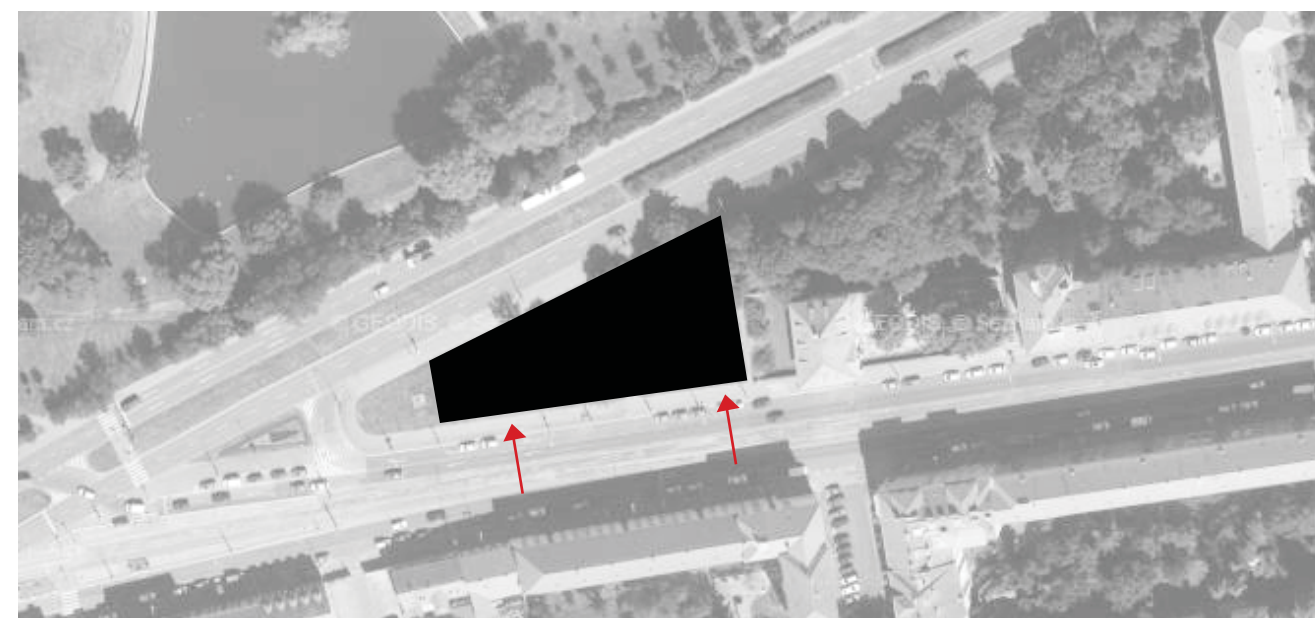
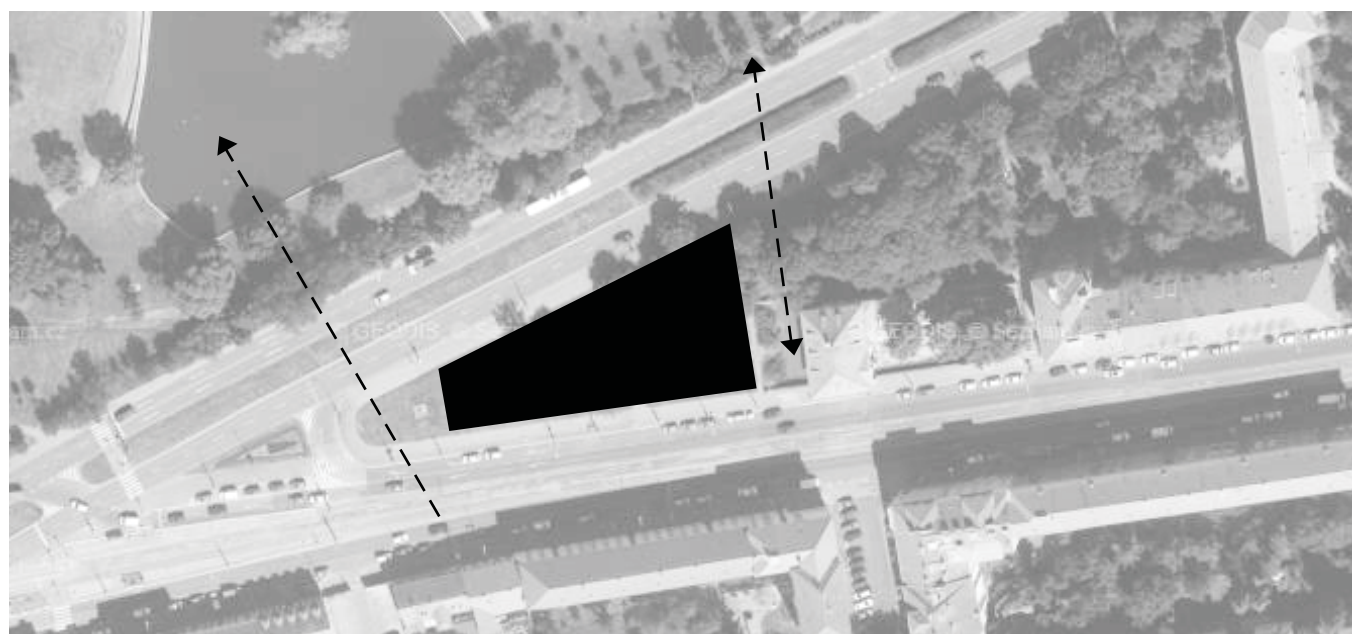
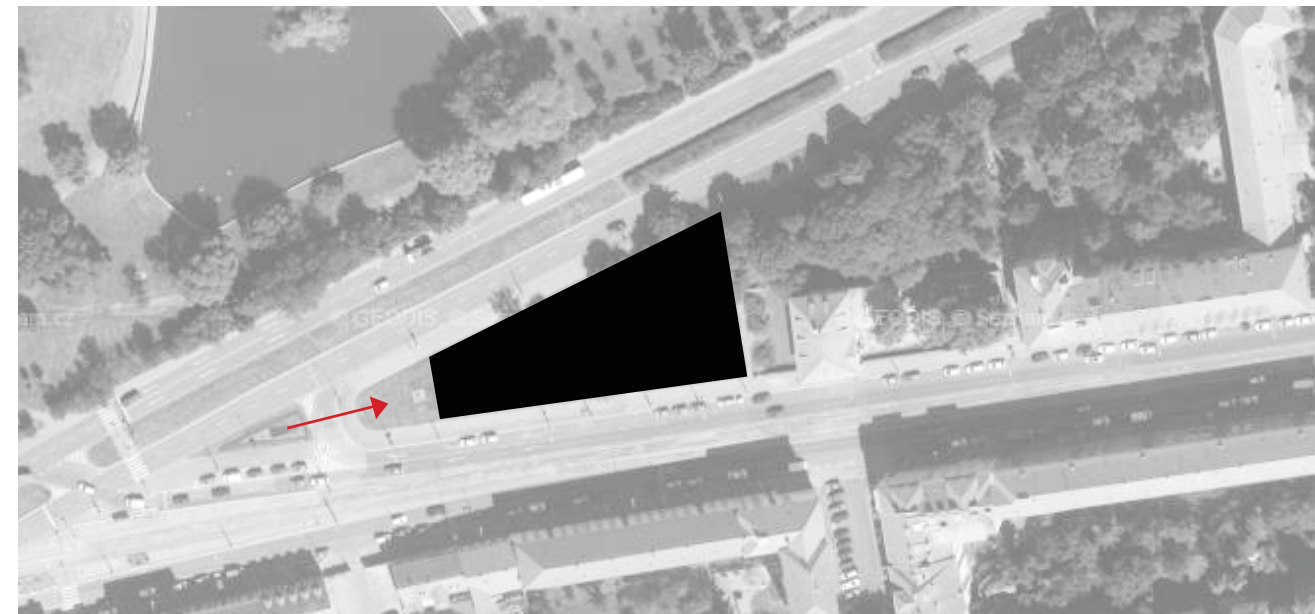
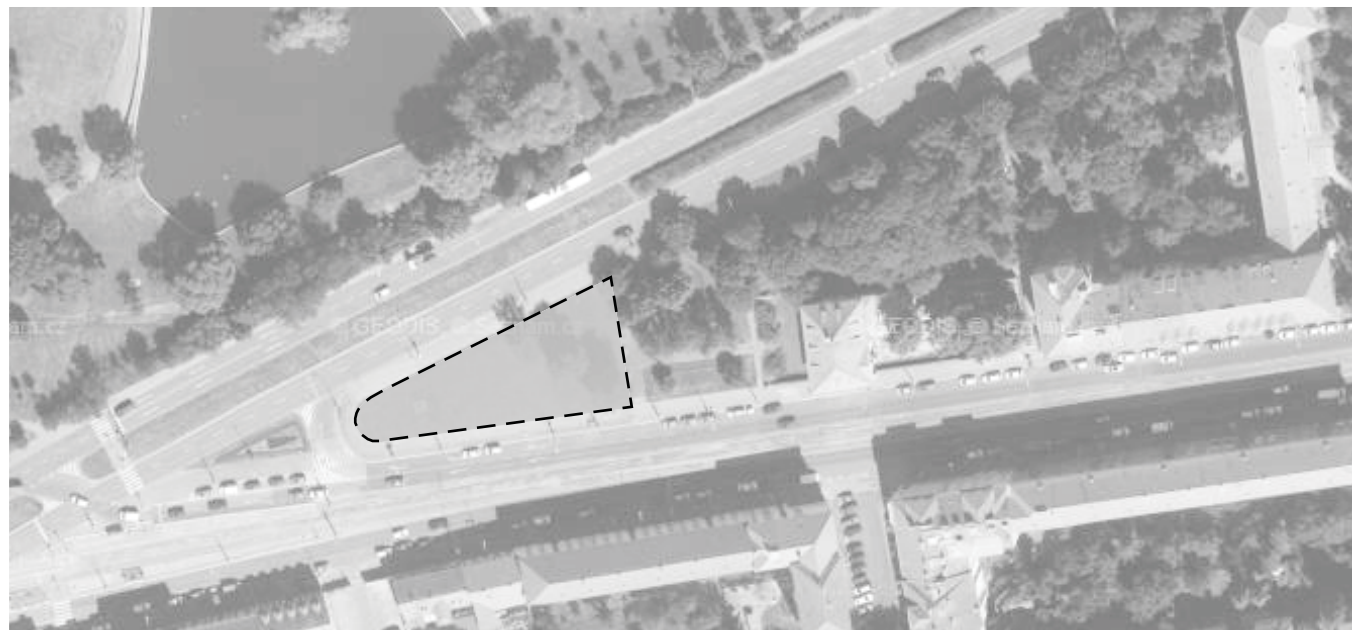

NEJVĚTŠÍ SMĚR POHYBU LIDÍ

POHLEDOVÁ OSA

V místě styku Bělohorské a Patočkovy ulice chybí alespoň symbolické pohledové zakončení této dlouhé třídy.

VYMEZENÍ PTOSTORU

Hranice tvoří silnice a tramvajový pás kolejí.

VYUŽITELNÉHO

USTOUPENÍ

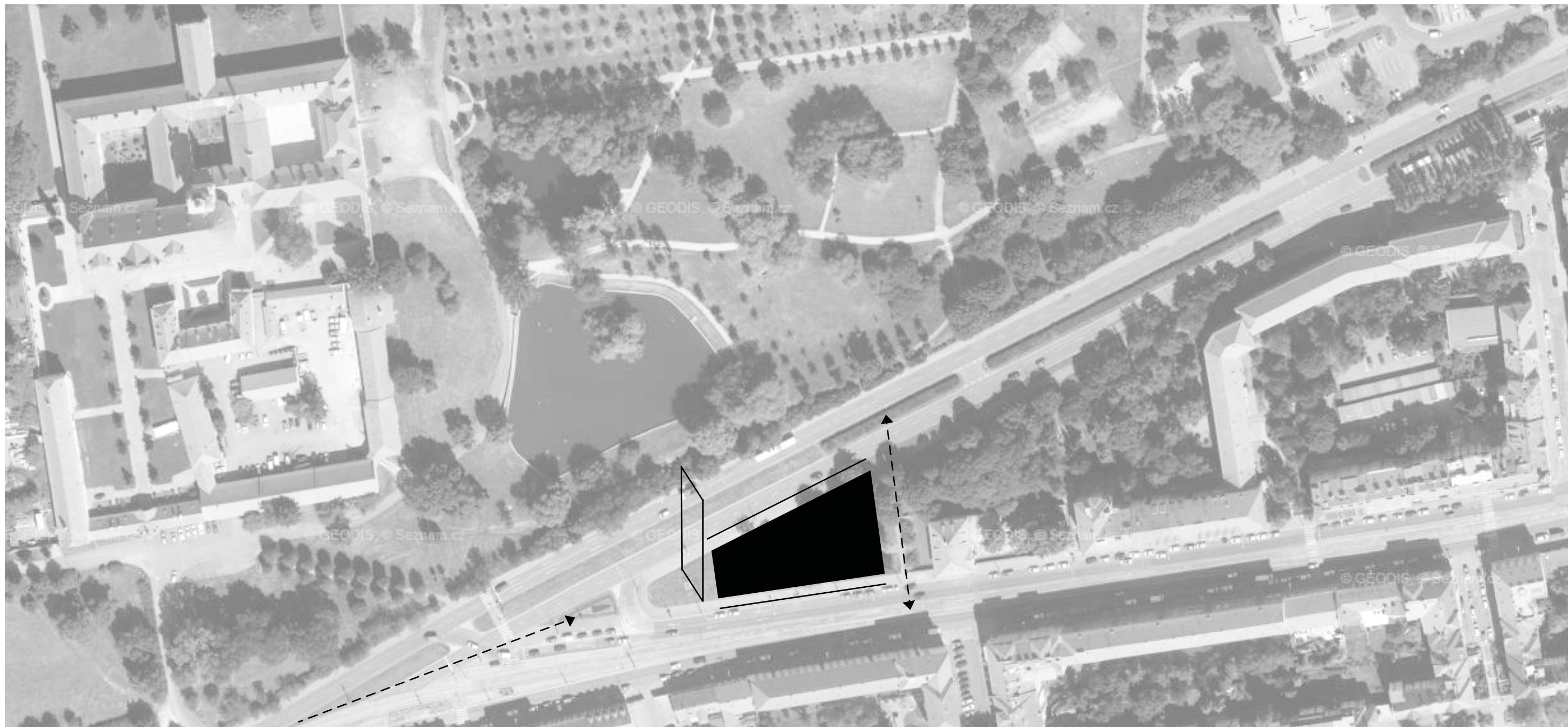
Pro zachování současného vizuálního kontaktu s Břevnovským klášteřem.

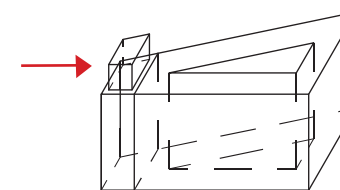
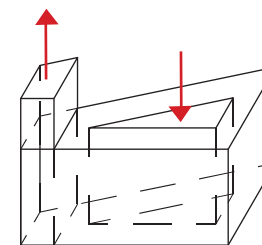
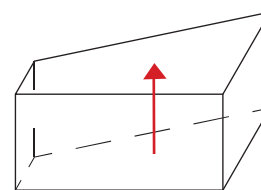
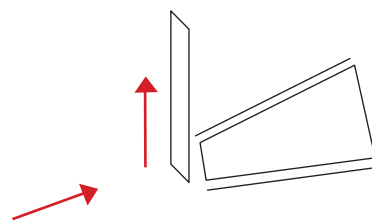
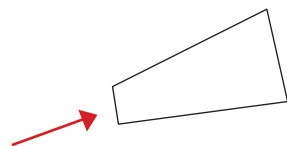
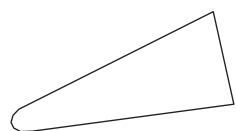
PROPOJENÍ

Kromě vizuálního propojení dochází i k dalšímu spojení parku U Kaštanu s klášterním parkem.

PŘÍSTUP

Využívám velké koncentrace lidí a blízkosti tramvajové zastávky a umisťuji do její blízkosti hlavní vstup.

VYUŽITELNÝ PROSTOR

Pozemek.

USTOUPENÍ

Kontakt s klášterem.

ZAKONČENÍ, DOMINANTA

Zakončení ulice.

VYTAŽENÍ PŮDORYSU

Získání základního objemu.

DOMINANTA, ATRIUM

Dominanta v křižovatce,
atrium jako součást vnitřního
konceptu.

USTOUPENÍ

Zasunutí vrchní části.

Stavební program

VSTUPNÍ PROSTOR	119,6 m ²
vstup, šatna	110,0 m ²
zázemí zaměstnanců	9,6 m ²
EXPOZICE	4430,0 m ²
přednáškový sál	163,5 m ²
záchody, úklid	161,2 m ²
expozice	3581,6 m ²
sklady	393,6 m ²
schodiště	60,7 m ²
učebna	52,2 m ²
zázemí	17,2 m ²
VEŘEJNÁ KNIHOVNA	204,4 m ²
knihovna	168,2 m ²
sklad	36,2 m ²
KAVÁRNA	129,7 m ²
kavárna	98,5 m ²
sklady	7,2 m ²
záchody, úklid	18,1 m ²
zázemí zaměstnanců	5,9 m ²
ÚNIKOVÉ CESTY	404,9 m ²
cesta	301,0 m ²
zázemí	103,9 m ²
ODBORNÁ KNIHOVNA	344,5 m ²
knihovna	211,8 m ²
badatelna	132,7 m ²
KANCELÁŘE	104,8 m ²
kancelář	60,1 m ²
konferenční místnost	31,6 m ²
vstup	13,1 m ²
MEDIATÉKA	429,2 m ²
toalety	45,7 m ²
mediatéka	383,5 m ²
GARÁŽ	1113,3 m ²
garáž	1086,8 m ²
obsluha	26,5 m ²
parkovací stání celkem	22 míst
parkovací stání pro invalidy	2 místa
TECHNICKÁ ZAŘÍZENÍ	209,8 m ²
VZT	87,5 m ²
nádrže na vodu - sprinklery	54,7 m ²
kotelna, rozvodovna	57,7 m ²
zázemí	9,9 m ²

Autorská zpráva

Stavební program projektu Institutu antikomunismu vychází z toho, že si budova klade za cíl stát se jedním ze společenských a kulturních center Břevnova.

Do budovy byla zahrnuta i knihovna jako místo setkání. Veřejná knihovna nemá nahradit stávající břevnovskou knihovnu, která sídlí nedaleko, ale měla by obsahovat tituly, které se budou tématicky hodit k hlavní náplni budovy. Ve vyšších patrech se nachází i odborná knihovna a mediatéka jako modernější způsob přístupu k informacím. Za stejným účelem zřizují přednáškový sál.

Vzhledem k poměrně vysoké koncentraci lidí v okolí tramvajové zastávky jsem se rozhodla do stavebního programu zahrnout i kavárnu, která komunikuje přímo s veřejným prostorem parteru.

URBANISTICKÉ ŘEŠENÍ

Budovu Institutu antikomunismu umísťuji mezi ulice Bělohorská a Patočkova tak, aby navazovala na uliční zástavbu v ulici Bělohorská. Dotváří tak uliční čáru a na křižovatce mezi Patočkovou a Bělohorskou zčásti vytváří chybějící nároží. Hmotově budova graduje právě nejbližše křižovatce, kde je hmota odhalená a zvýšená o jedno uskočené podlaží.

Budova Institutu antikomunismu odděluje fyzicky i vizuálně prostor frekventované silnice a rušné křižovatky od lépe fungujícího prostoru parteru Bělohorské ulice. Na druhé straně stojí zčásti skrytý areál kláštera. Pro uchování částečného kontaktu s historickým areálem ustupuje budova z přímého sousedství křižovatky. Navržený prostor zachovává přirozené trasy chodců a zachovává je.

Navrhovaný institut je dobře dostupný městskou hromadnou dopravou, v podzemním podlaží se nachází hromadné garáže.

KONCEPT

Koncept budovy vychází z kontextu místa a navrženého urbanistického řešení. Institut stojí na místě s historickou stopou, která se ale z všeobecného povědomí vytratila.

Budovu formuje její obsah –stejně jako vnitřní expozice se celá budova obtáčí okolo vnitřního atria sloužícího k odpočinku a zamyšlení. Vnitřní atrium návštěvníkům poskytuje kontakt s vnějším světem, který při delším pobytu v budově mohou postrádat.

NÁVRH

Vstupní podlaží institutu se nachází v úrovni ulice Bělohorská a nad úrovní ulice Patočkovy. Do interiéru se vstupuje přímo z ulice, jeden vstup vede do prostor Institutu antikomunismu a přidružené knihovny, druhý (samostatný) vstup vede do kavárny. V přízemí se nachází zejména ty části, které mohou být využívány i po skončení provozu institutu, případně mají částečně samostatný provoz. Vstupní prostor slouží jako místo pro zorientování se v budově – zde se návštěvník může rozhodnout, zda chce navštívit některou z akcí pořádanou institutem, knihovnu nebo samotnou expozici. Přednáškový sál je navržen jako víceúčelový pro přednášky, promítání apod., probíhá přes dvě patra a je schopen pojmout až 100 lidí.

Přízemní část expozice tvoří velký variabilní prostor, kterým se obloukem návštěvník dostává ke schodišti stoupajícímu do vrchních pater. Vyčleněný je i prostor pro malé návštěvníky, pro které by byl připraven speciální program.

Knihovna je navržena jako průchozí, ale zároveň uzavřený prostor, který čtenářům poskytuje i kontakt s veřejným prostorem venku.

Kavárna tvoří samostatnou jednotku schopnou provozu nezávisle na otevírací době institutu. Ve 2. nadzemním podlaží je kromě expozice umístěn soubor kancelářských místností, učebna a odborná knihovna. Odborná knihovna je navržena do dvou pater, které jsou ve vzájemném

kontaktu. Stěna v knihovně se dá také použít pro promítání, celý prostor se dá případně přestavět pro účely menších besed.

Prostor 3. nadzemního podlaží si pro sebe zabírá expozice.

Pro vytrvalé návštěvníky úplně v nejvyšším podlaží připravena mediatéka.

KONSTRUKČNÍ ŘEŠENÍ

Budova je dělena do dvou dilatačních celků. Nosný základ stavby tvoří železobetonové základy – pasy a patky – pro kombinovaný stěnový a sloupový nosný systém. Velkorozponové prostory jsou dále řešeny jako železobetonové rámové konstrukce.

OBVODOVÝ PLÁŠŤ

Předsazená fasáda je tvořena trojúhelníkovými plechovými panely, které se pohybují na základě bimetalového spojení mezi nimi. Mezi konstrukcí panelů a fasádou budovy jsou obslužné můstky k čištění a údržbě fasády. Fasáda je zateplená a provětrávaná.

Na materiál fasády jsou použity plechové panely v tmavé povrchové úpravě. Tyto panely netvoří hladkou plochu. Díky rozlámanému povrchu vytváří lepší akustické pohodlí v budově a ve veřejném prostoru v okolí. Plechy také zastiňují budovu, aby nedocházelo k nadměrnému přehřívání. Pohyblivost panelů zabezpečuje i dostatečné prosvětlení místností.

POŽÁRNÍ BEZPEČNOST

Objekt je dopravně přístupný pro zásahová vozidla ze všech stran. V budově je umístěno požárně hasicí zařízení – sprinklery. V jednotlivých patrech je únik zajištěn dostatečným počtem únikových cest A a B. V budově se také nachází jeden evakuační výtah typu B.

BEZBARIÉROVOST

Celý objekt je řešen jako bezbariérový. Pro pohyb v interiéru slouží dostatečně dimenzované výtahy. Toalety jsou uzpůsobeny pro potřeby osob se sníženou schopností pohybu a orientace. Na parkovišti jsou vymezena parkovací místa pro invalidy v dostatečném počtu.

BILANCE

Zastavená plocha celkem: 1 970 m²

Celkový hrubá podlažní plocha objektu: 6 305 m²

Celková kapacita garáží: 22 stání, z toho 2 stání pro handicapované

Kapacita přednáškového sálu: 100 míst k sezení

Kapacita učebny: 18 míst k sezení

Kapacita kavárny: 21 míst k sezení, k tomu 16 sezónních míst na zahrádce

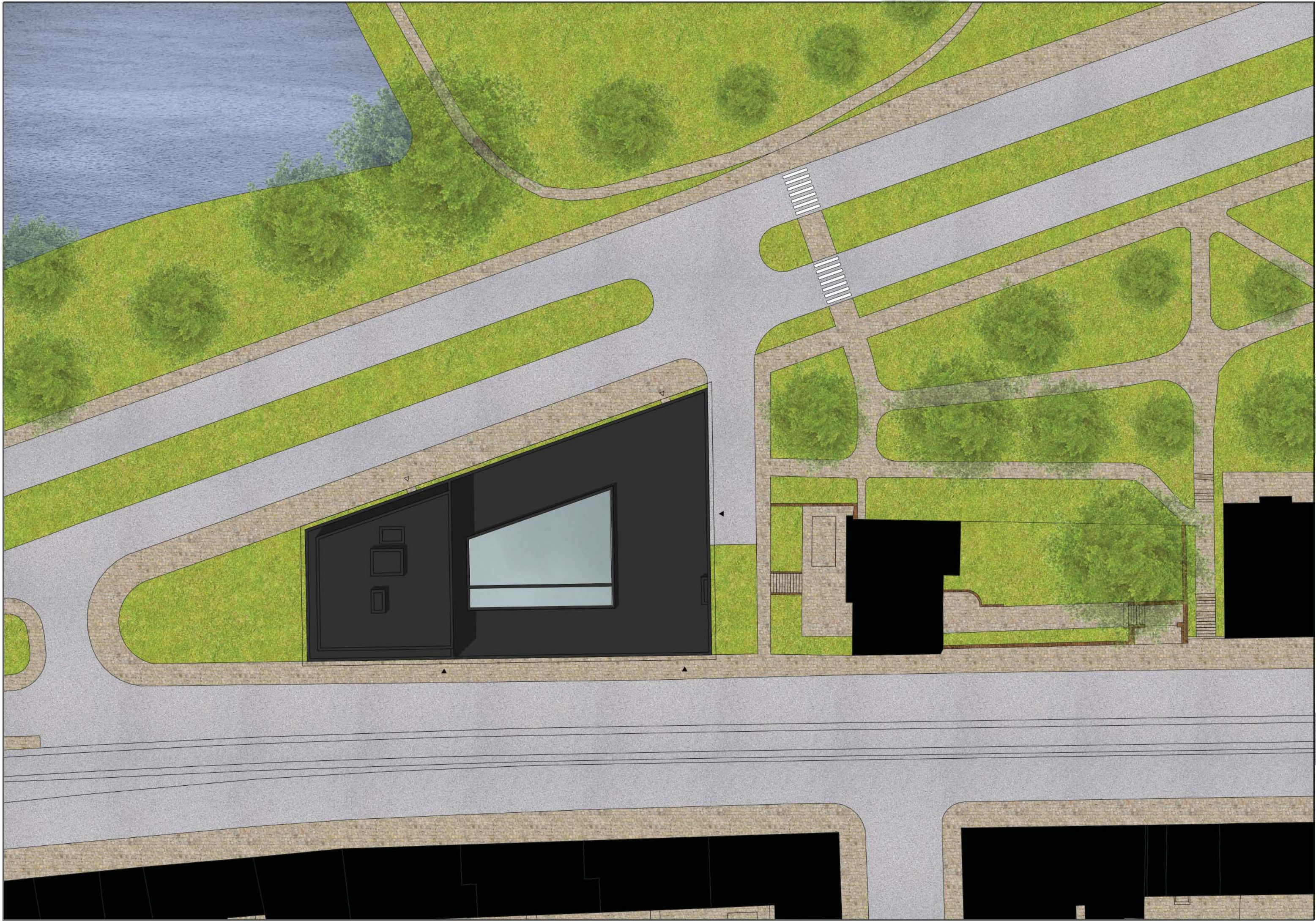
Schwarzplan

1:2000

Situace

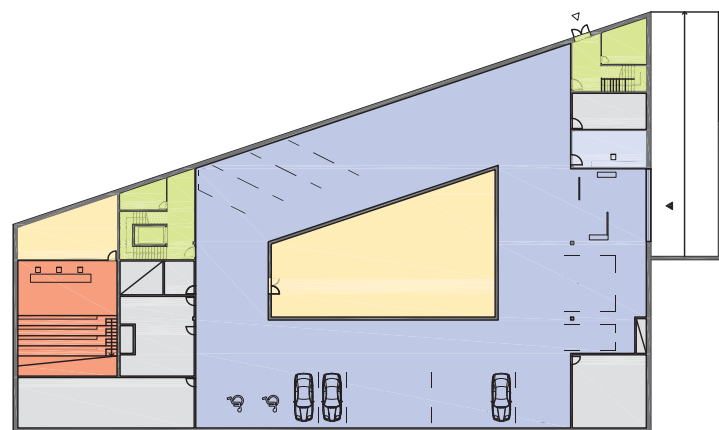
1:500

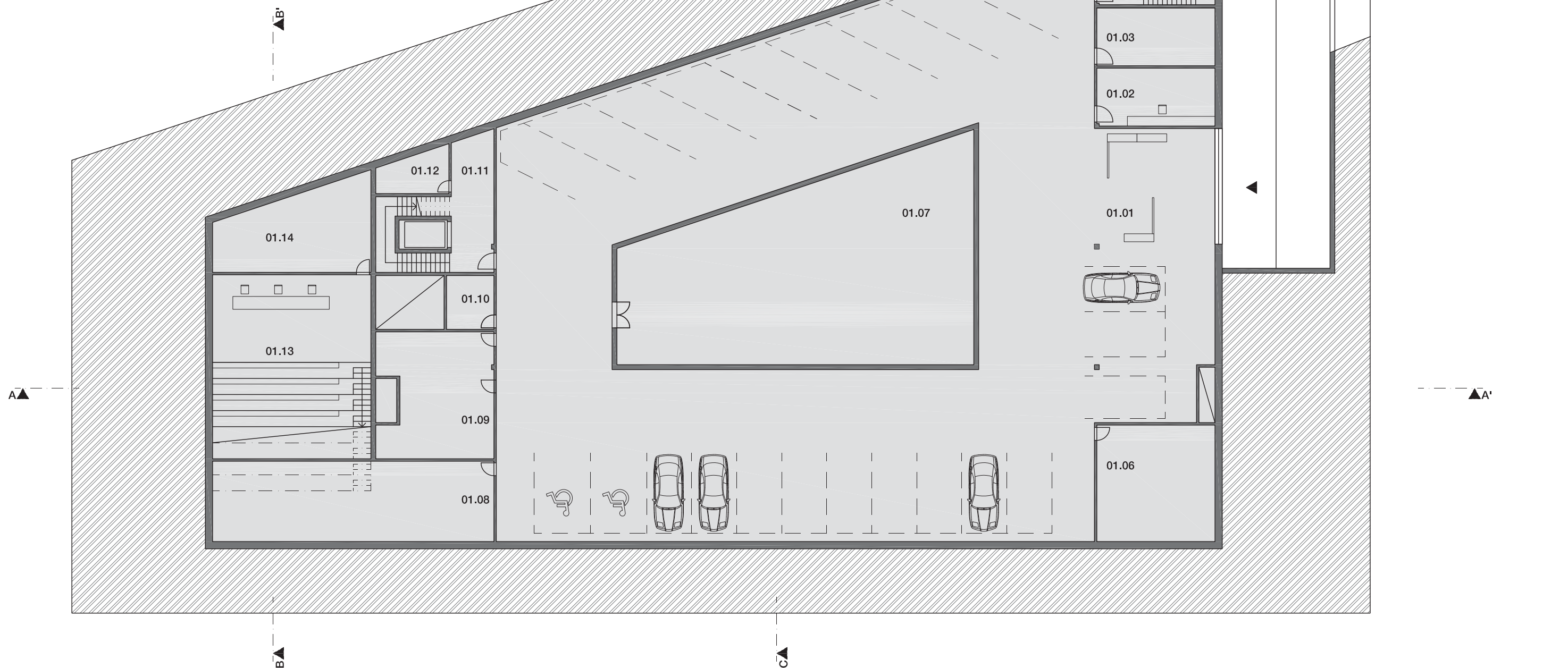
Půdorys 1PP

1:250

01.01	GARÁŽ	1086,8 m ²
01.02	OBSLUHA GARÁŽE	26,5 m ²
01.03	SKLAD	140,1 m ²
01.04	ÚNIKOVÁ CESTA	26,0 m ²
01.05	ZÁZEMÍ	16,8 m ²
01.06	SPRINKLERS – NÁDRŽE NA VODU	54,7 m ²
01.07	SKLAD	242,9 m ²
01.08	VZT	87,5 m ²
01.09	KOTELNA, ROZVODOVNA	57,7 m ²
01.10	TECHNICKÉ ZÁZEMÍ	9,9 m ²
01.11	ÚNIKOVÁ CESTA	44,6 m ²
01.12	ZÁZEMÍ	10,7 m ²
01.13	PŘEDNÁŠKOVÝ SÁL	163,5 m ²
01.14	SKLAD – PŘEDNÁŠKOVÝ SÁL	46,8 m ²

- parking
- parking - zázemí
- zázemí institutu
- prostor pro návštěvníky
- úniková cesta
- technické zázemí

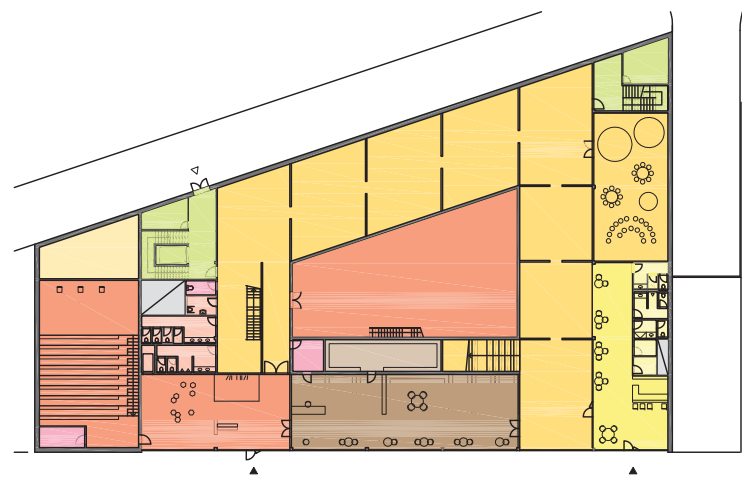
0 2 4 6 8 10 15

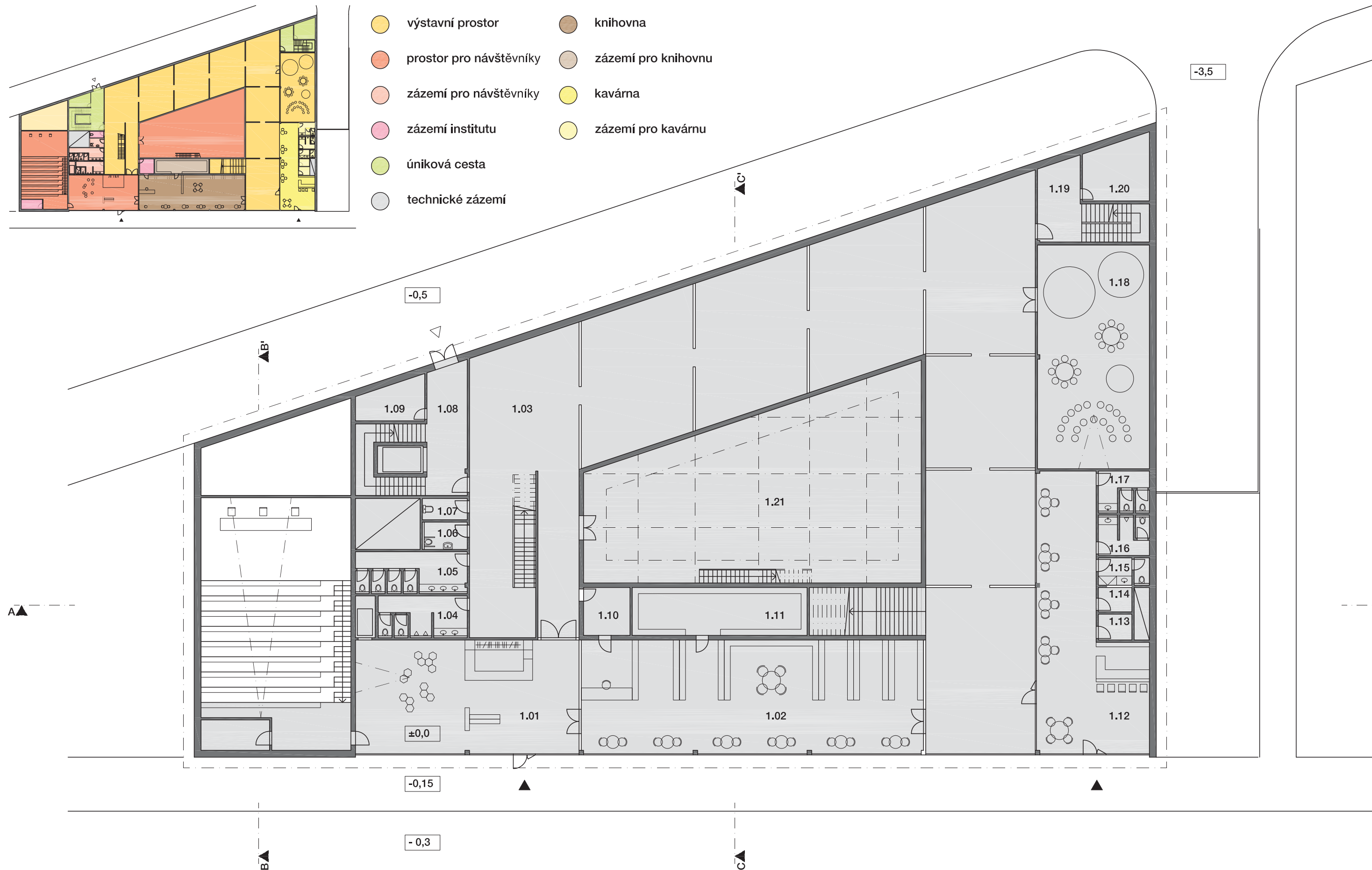
Půdorys 1 NP

1:250

1.01	VSTUPNÍ PROSTOR – KASA, INFO, OBCHOD	110,0 m ²
1.02	KNIHOVNA – VEŘEJNÁ	168,2 m ²
1.03	EXPOZICE	652,9 m ²
1.04	WC MUŽI	16,1 m ²
1.05	WC ŽENY	20,2 m ²
1.06	WC HANDICAPOVANÍ	5,3 m ²
1.07	ÚKLIDOVÁ MÍSTNOST	4,1 m ²
1.08	ÚNIKOVÁ CESTA	44,6 m ²
1.09	ZÁZEMÍ	10,7 m ²
1.10	ZÁZEMÍ ZAMĚSTNANCŮ	9,6 m ²
1.11	SKLAD KNIHOVNA	36,2 m ²
1.12	KAVÁRNA	98,5 m ²
1.13	SKLAD	3,7 m ²
1.14	SKLAD ODPADU	3,5 m ²
1.15	ZÁZEMÍ ZAMĚSTNANCŮ	5,9 m ²
1.16	WC MUŽI	8,9 m ²
1.17	WC ŽENY	9,2 m ²
1.18	DĚTSKÉ MUZEUM	108,0 m ²
1.19	ÚNIKOVÁ CESTA	26,1 m ²
1.20	ZÁZEMÍ	16,8 m ²
1.21	ATRIUM	248,4 m ²

- výstavní prostor
- prostor pro návštěvníky
- zázemí pro návštěvníky
- zázemí institutu
- úniková cesta
- technické zázemí
- knihovna
- zázemí pro knihovnu
- kavárna
- zázemí pro kavárnu

Půdorys 2NP

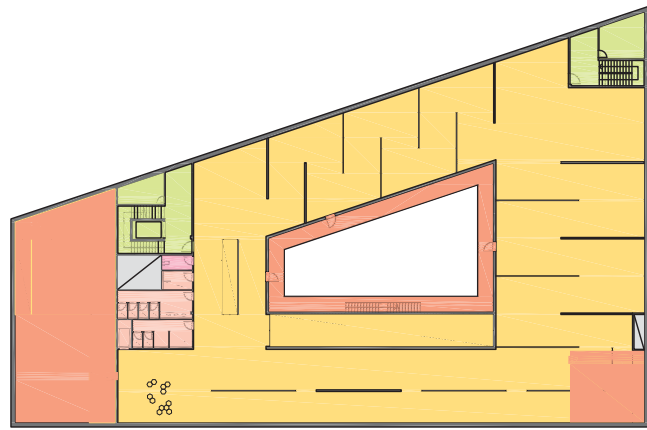
1:250

2.01	EXPOZICE	1287,0 m ²
2.02	WC MUŽI	16,1 m ²
2.03	WC ŽENY	20,2 m ²
2.04	WC HANDICAPOVANÍ	5,3 m ²
2.05	ÚKLID	4,1 m ²
2.06	ÚNIKOVÁ CESTA	44,6 m ²
2.07	ZÁZEMÍ	10,7 m ²
2.08	ODBORNÁ KNIHOVNA	211,8 m ²
2.09	SCHODIŠTĚ	60,7 m ²
2.10	UČEBNA	52,2 m ²
2.11	ZÁZEMÍ	7,6 m ²
2.12	WC HANDICAPOVANÍ	6,0 m ²
2.13	WC MUŽI	8,9 m ²
2.14	WC ŽENY	9,2 m ²
2.15	KANCELÁŘ ŘEDITELE	20,9 m ²
2.16	KONFERENČNÍ MÍSTNOST	31,6 m ²
2.17	KANCELÁŘ	39,2 m ²
2.18	VSTUP KANCELÁŘE	13,1 m ²
2.19	ÚNIKOVÁ CESTA	26,1 m ²
2.20	ZÁZEMÍ	16,8 m ²
2.21	SKLAD	9,6 m ²

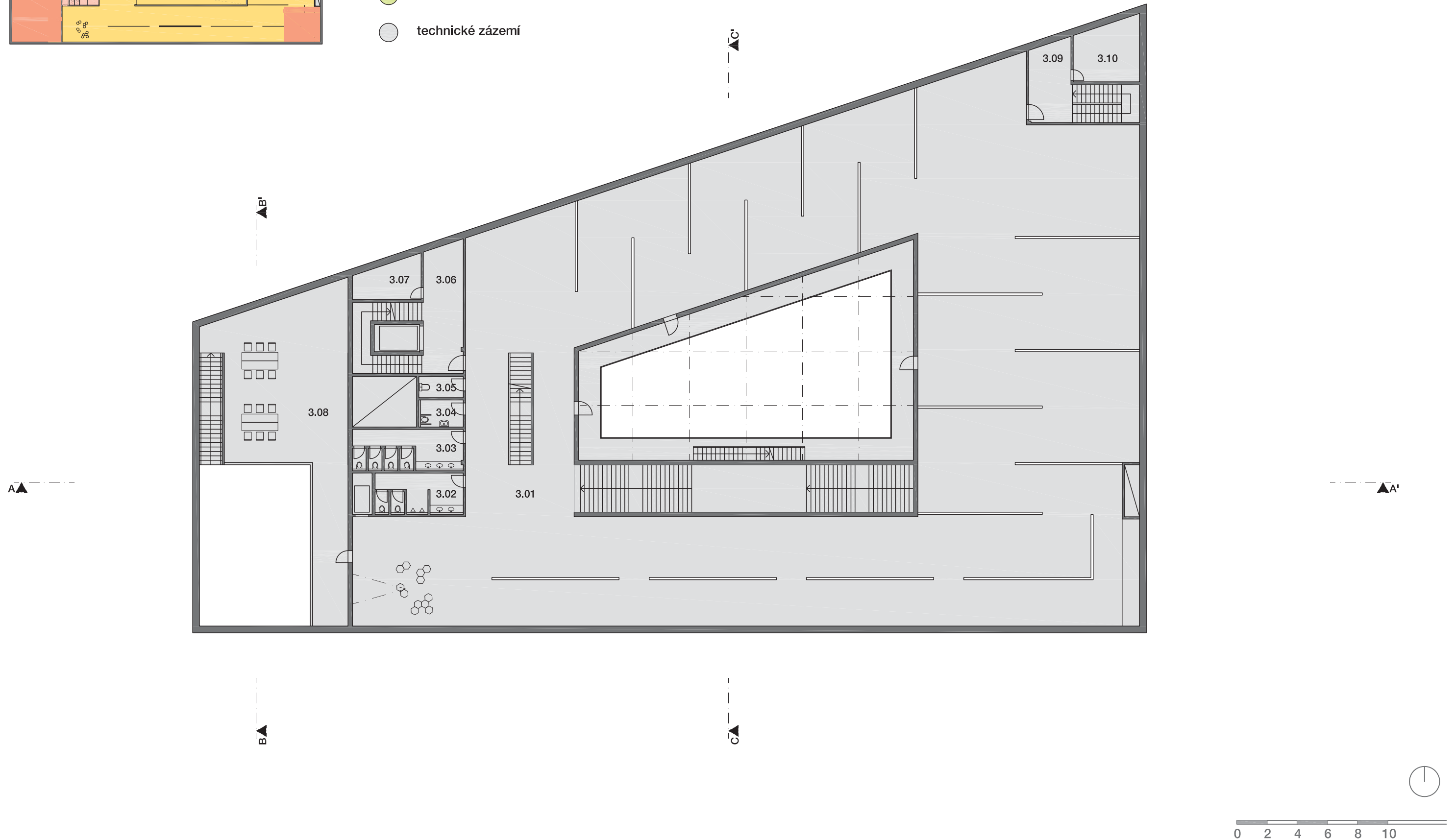
Půdorys 3NP

1:250

3.01	EXPOZICE	1533,7 m ²
3.02	WC MUŽI	16,1 m ²
3.03	WC ŽENY	20,2 m ²
3.04	WC HANDICAPOVANÍ	5,3 m ²
3.05	ÚKLID	4,1 m ²
3.06	ÚNIKOVÁ CESTA	44,6 m ²
3.07	ZÁZEMÍ	10,7 m ²
3.08	BADATELNA	132,7 m ²
3.09	ÚNIKOVÁ CESTA	26,1 m ²
3.10	ZÁZEMÍ	16,8 m ²

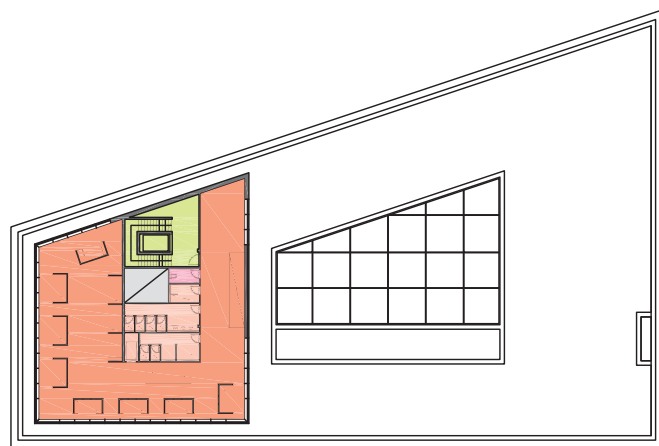
- výstavní prostor
- prostor pro návštěvníky
- zázemí pro návštěvníky
- zázemí institutu
- úniková cesta
- technické zázemí

Půdorys 4NP

1:250

4.01	MEDIATÉKA	383,5 m ²
4.02	WC MUŽI	16,1 m ²
4.03	WC ŽENY	20,2 m ²
4.04	WC HANDICAPOVANÍ	5,3 m ²
4.05	ÚKLID	4,1 m ²
4.06	ÚNIKOVÁ CESTA	44,6 m ²
4.07	ZÁZEMÍ	10,7 m ²

- prostor pro návštěvníky
- zázemí pro návštěvníky
- zázemí institutu
- úniková cesta
- technické zázemí

A▲

▲B

▲B

▲C

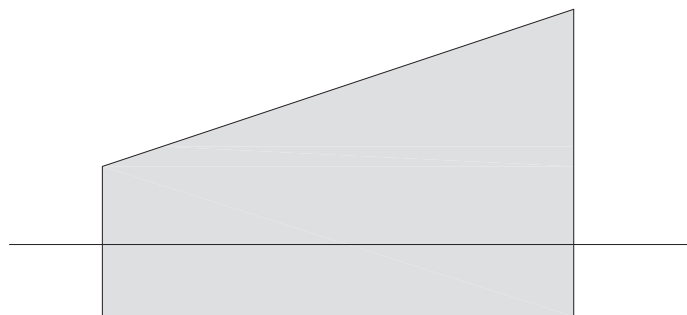
▲C

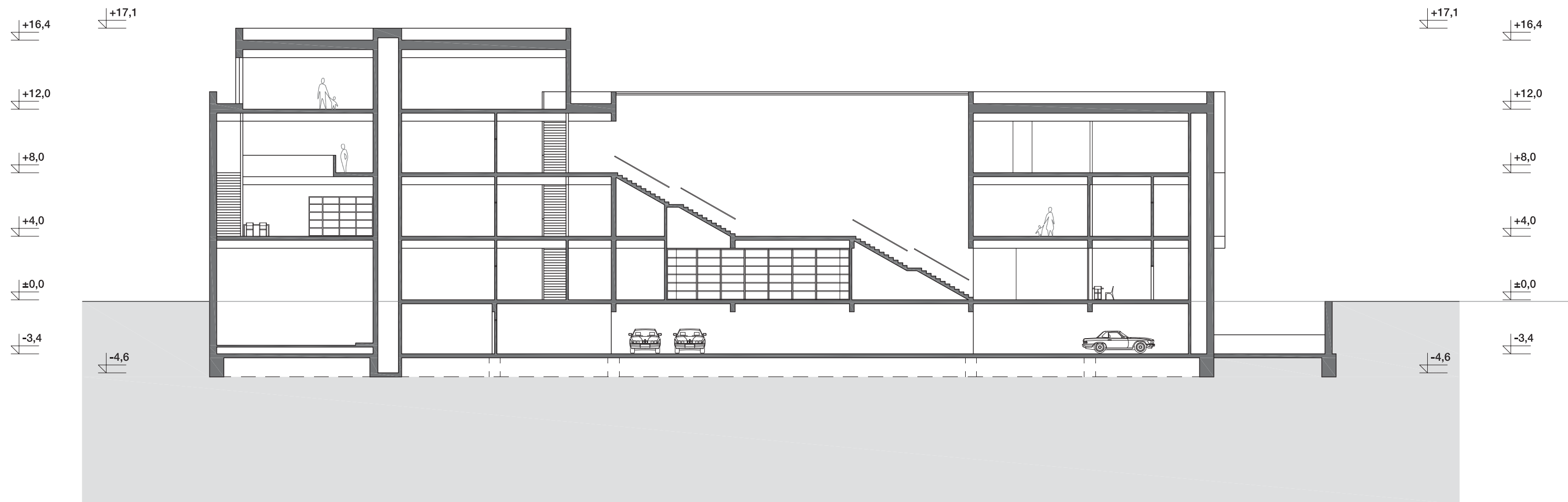
▲A

Řez A-A'

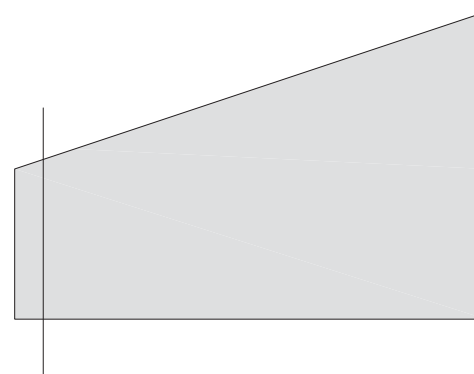
1:250

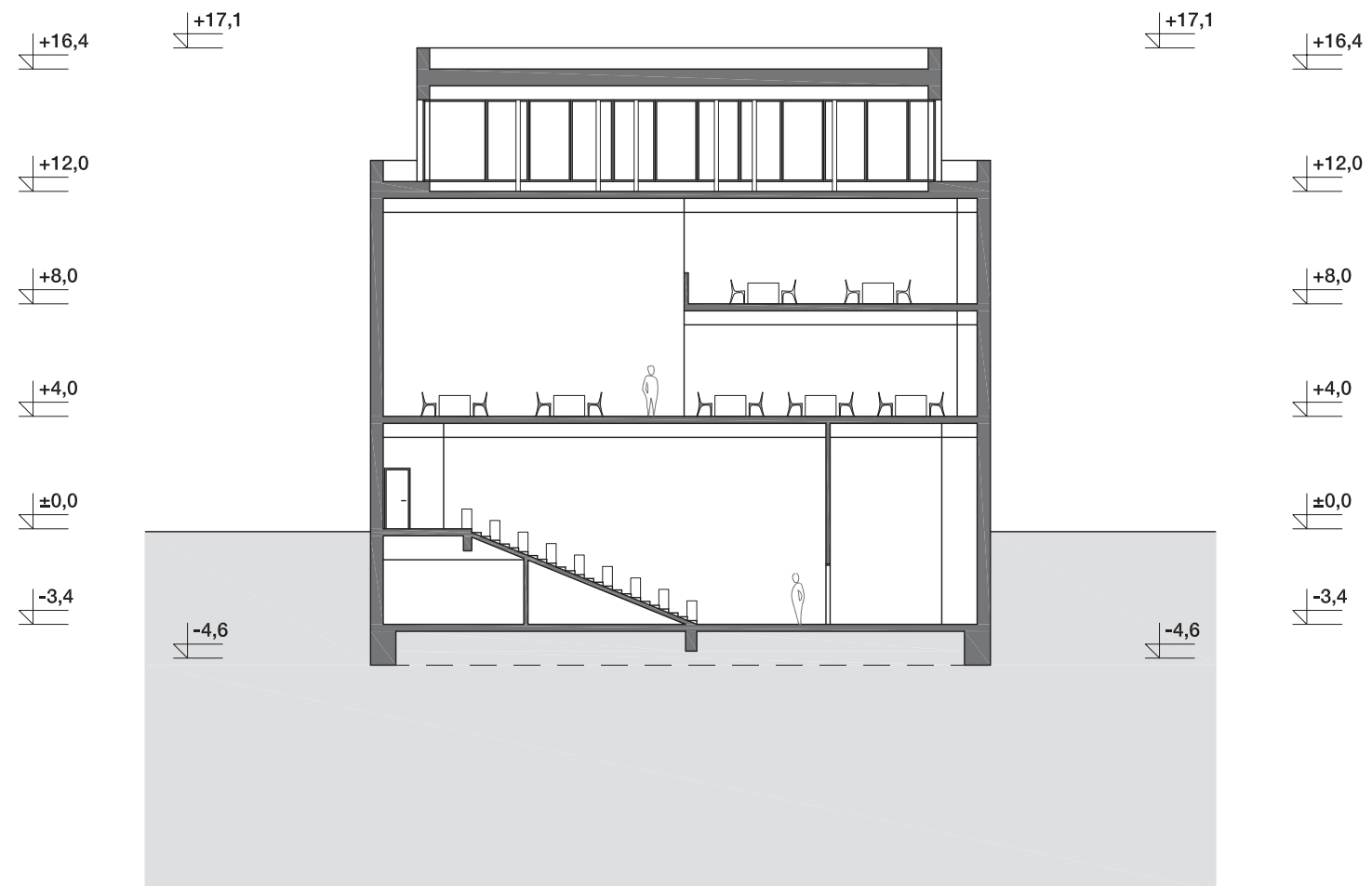

Řez B-B'

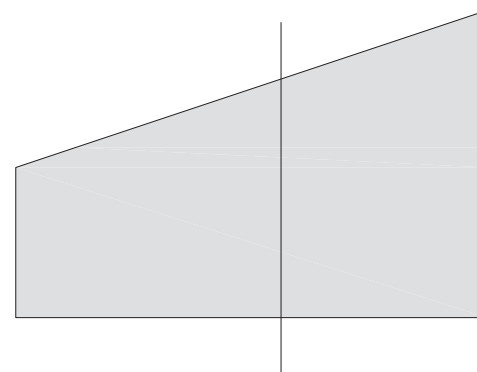
1:250

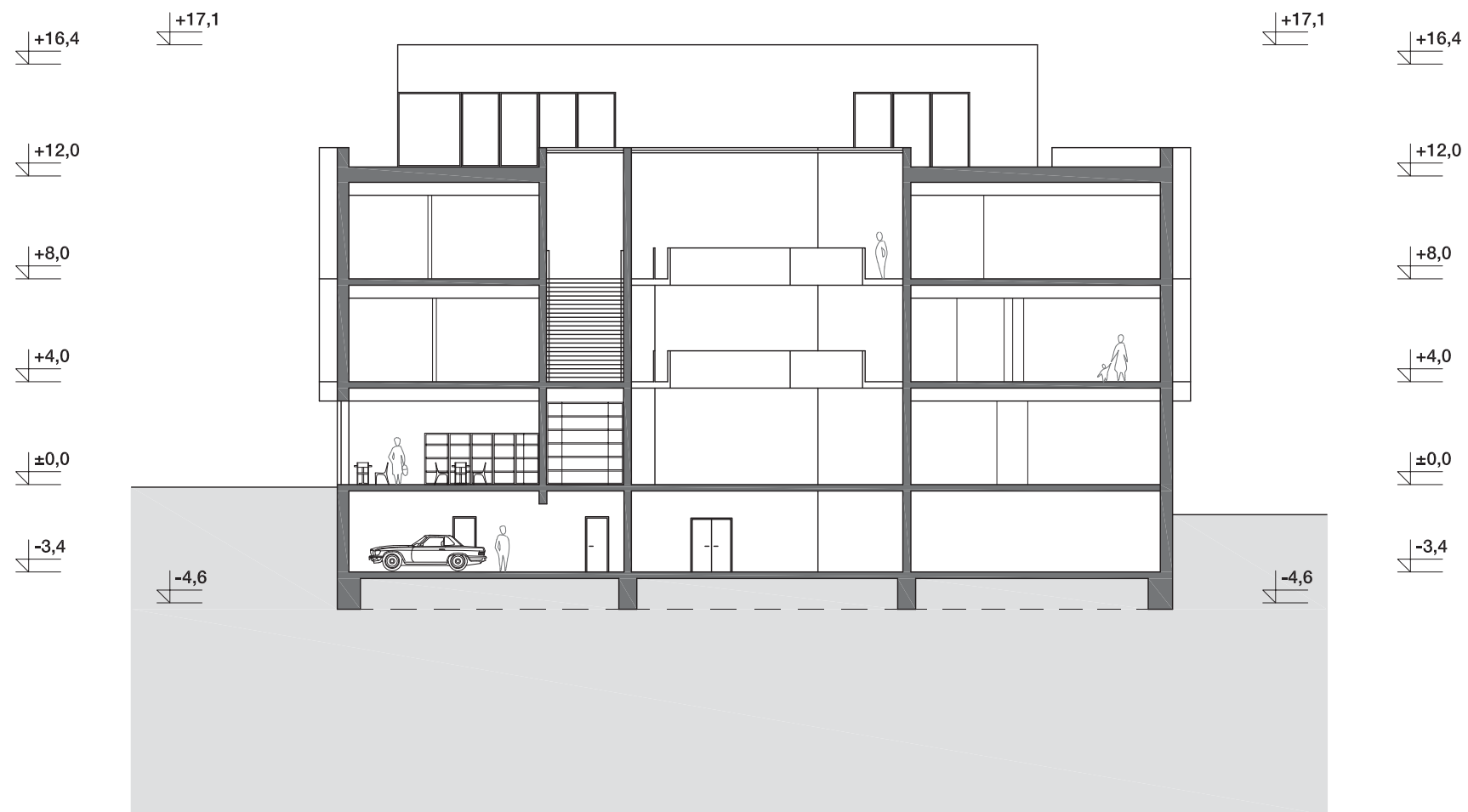

Řez C-C'

1:250

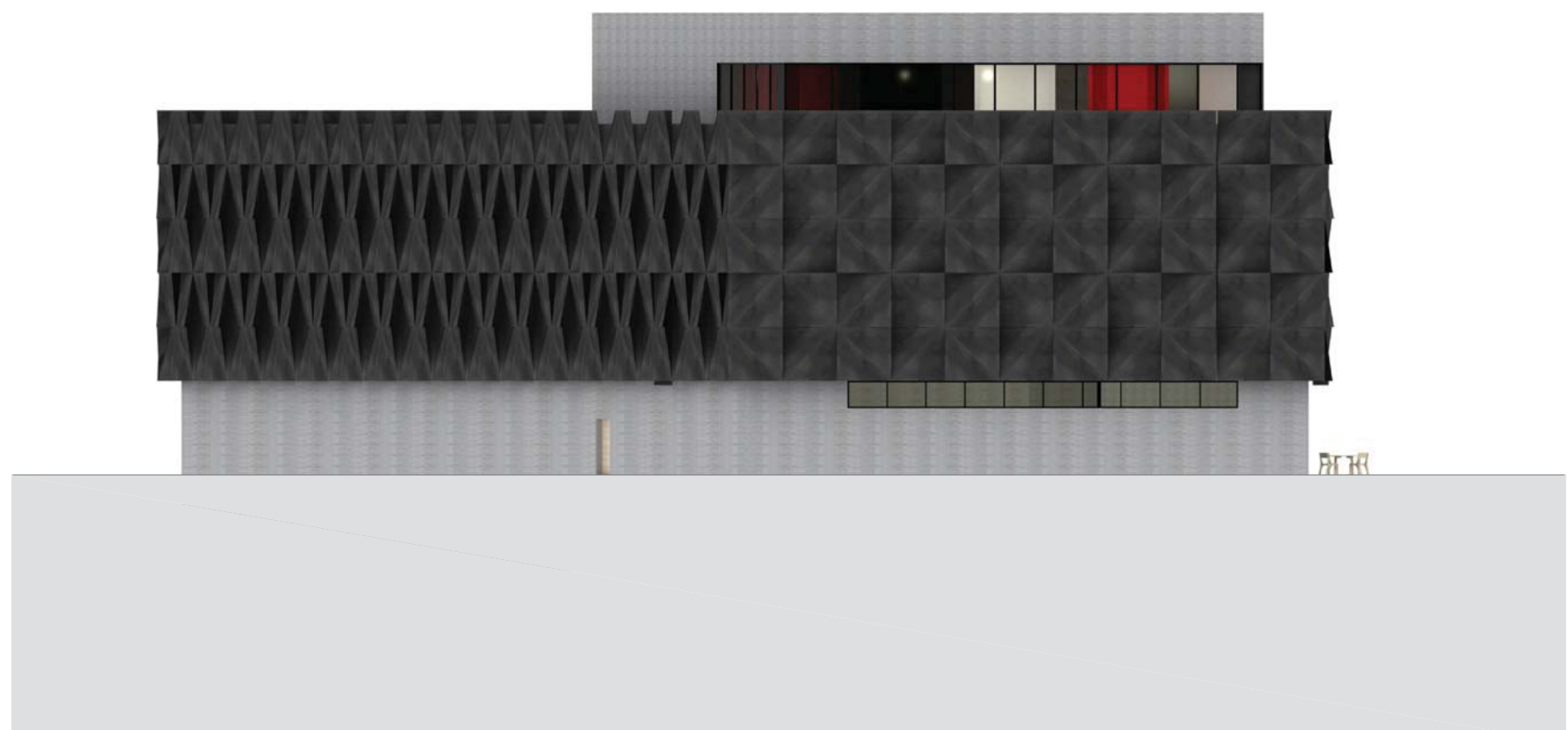
Jižní a západní pohled

1:250

JIŽNÍ POHLED

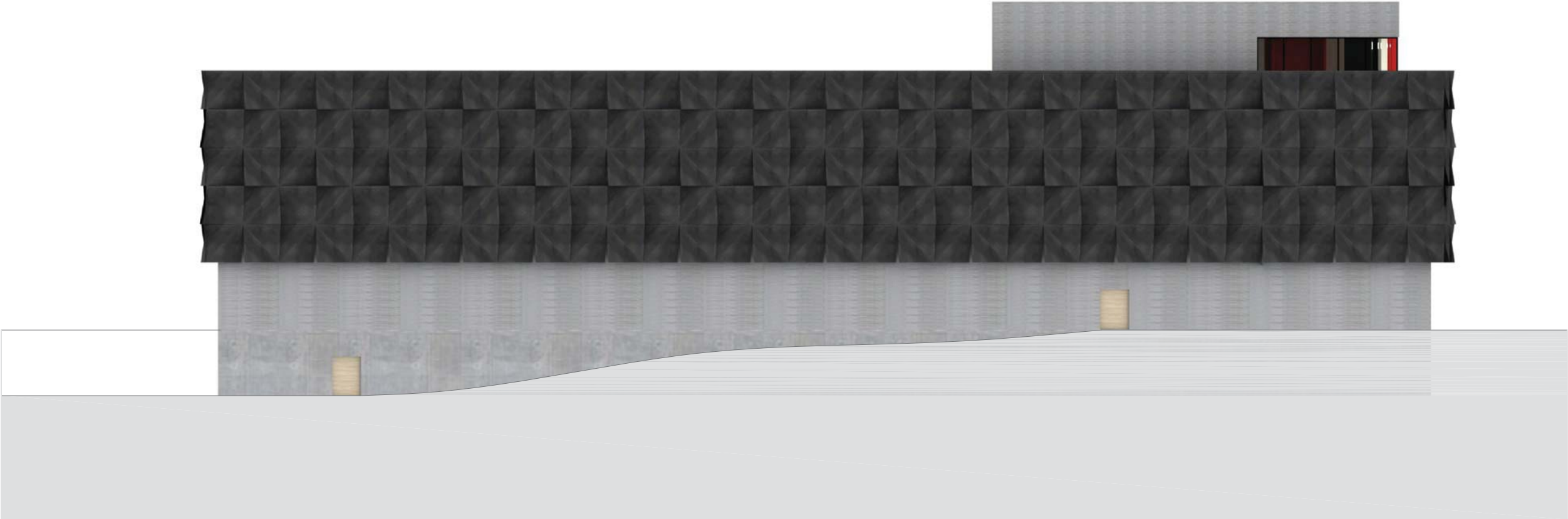
ZÁPADNÍ POHLED

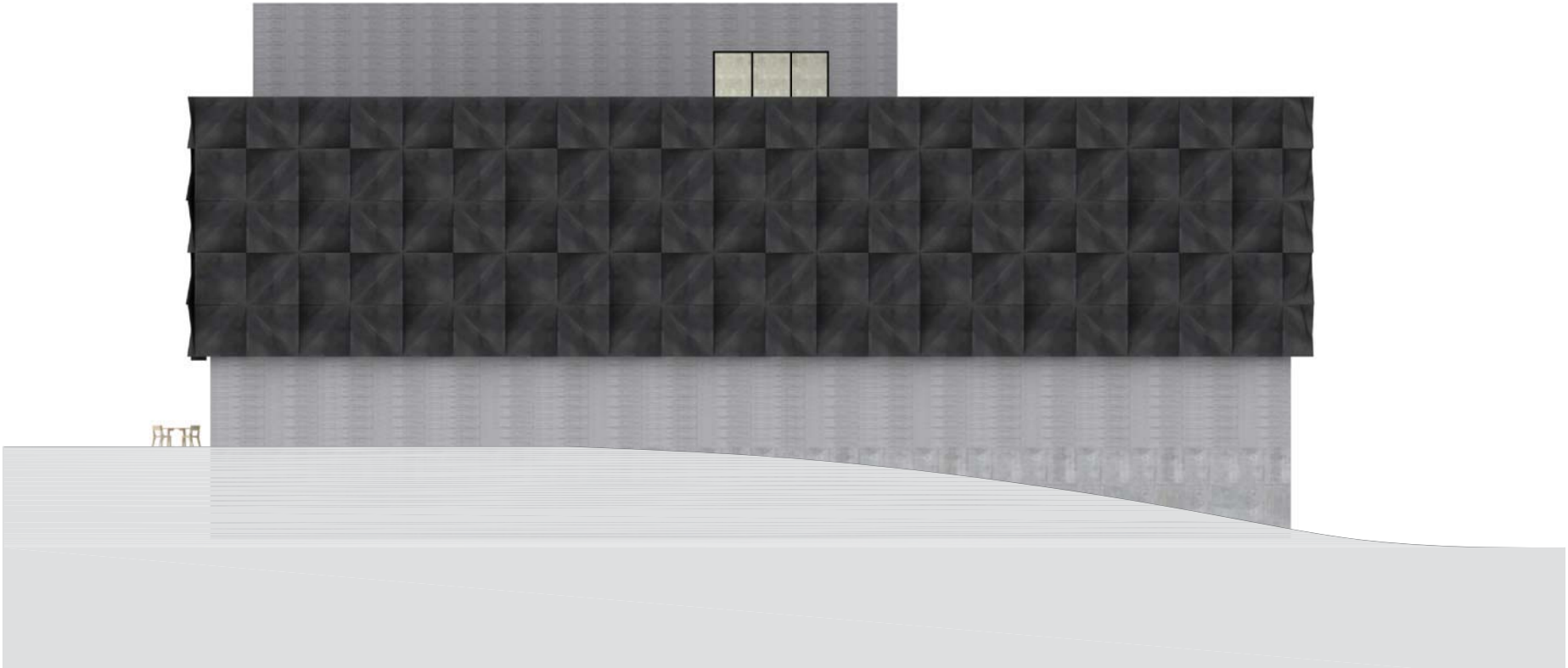
Severní a východní pohled

1:250

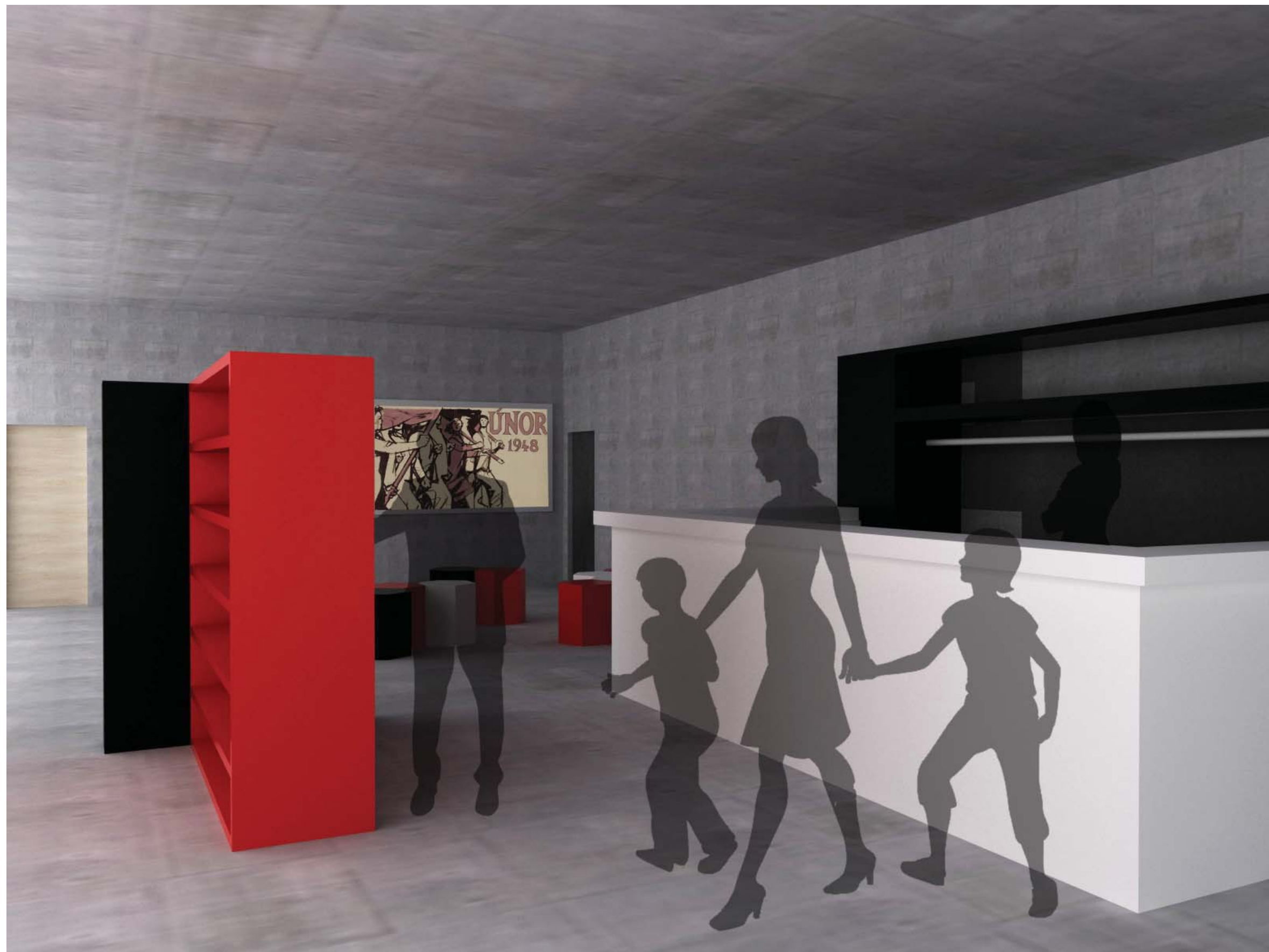
SEVERNÍ POHLED

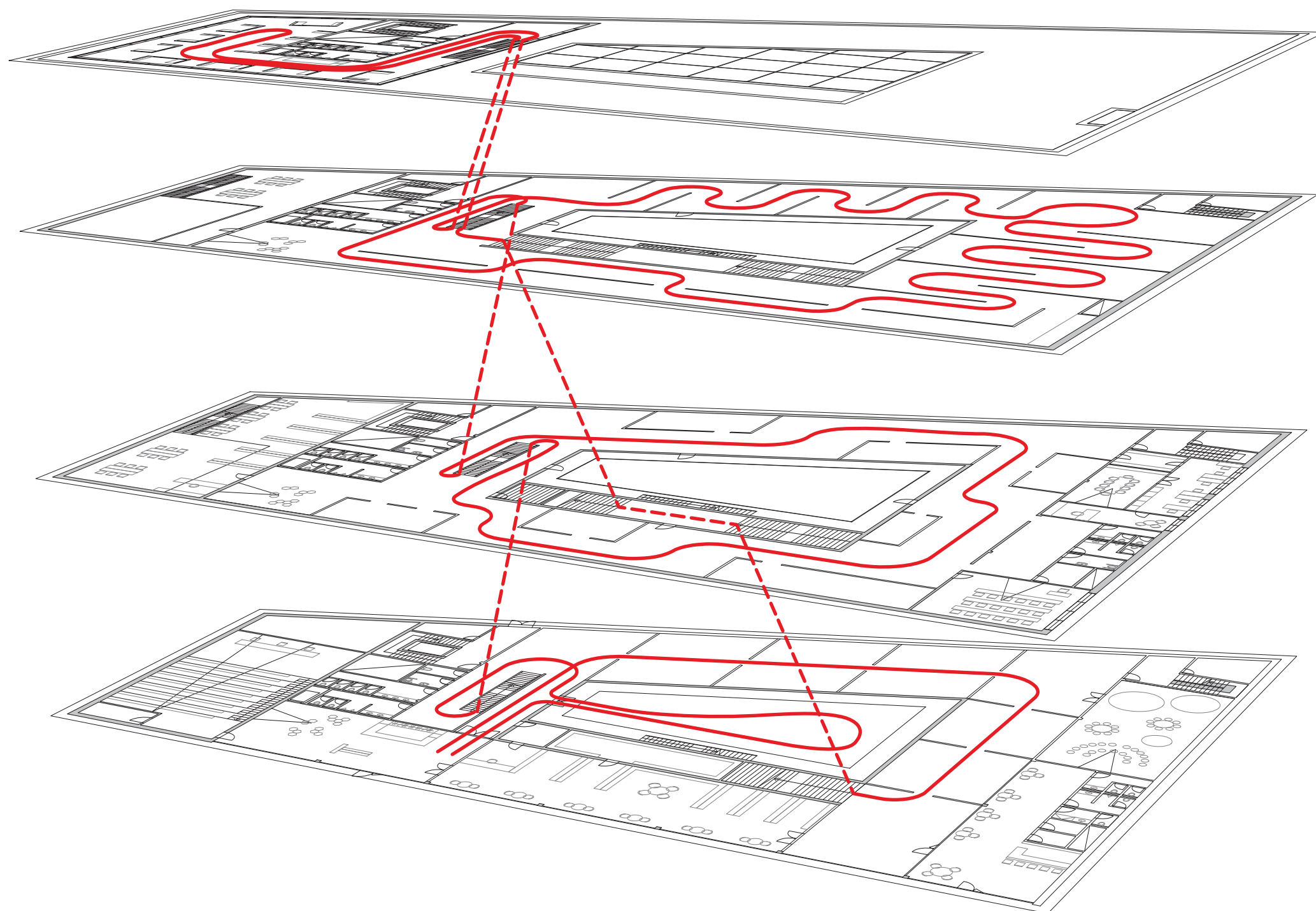

VÝCHODNÍ POHLED

Pohyb návštěvníků

Stavba se nachází na trojúhelníkové parcele v městské části Břevnov, v křížení ulic Bělohorská a Patočkova. Hmotou stavba reaguje na své okolí tak, aby posílila veřejný prostor okolo sebe zároveň naplnila koncept institutu uvnitř.

Blokový typ s atriem uvnitř je zvolen záměrně tak, aby umožňoval spirálovitý pohyb návštěvníka uvnitř budovy, což by mělo symbolizovat stále se opakující typové události v dějinách lidstva či životě jednotlivce.

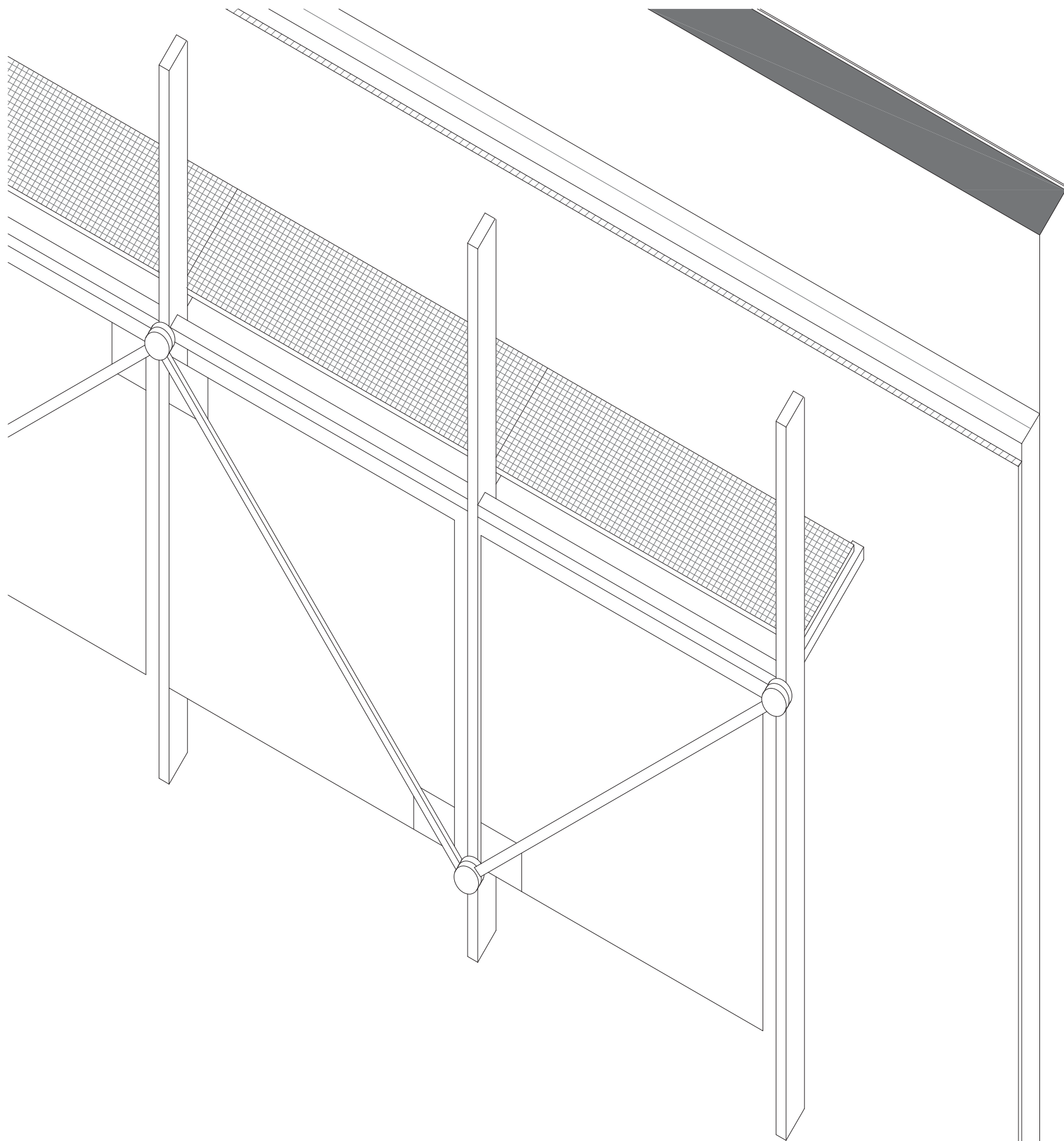
Vnitřní uspořádání je zvoleno tak, aby byl prostor pro expozici co nejvíce variabilní. Takové uspořádání vytváří v návštěvníkovi dojem možnosti svobodného pohybu a volby, ale ve skutečnosti se návštěvník pohybuje po předem naplánovaných trasách. Příchozí svou pouť zahájí ve vstupním prostoru, který funguje jako rozcestník a informační stanoviště. Odtud se může vydat do přednáškového sálu na některou z akcí pořádanou institutem, do menší veřejné knihovny nebo na prohlídku institutu. Svou cestu zahájí expozicí v přízemí, která jej smyčkou dovede ke schodišti vedoucímu až do třetího patra, kde prohlídka pokračuje. Tady má možnost návštěvník odbočit z hlavní trasy do mediatéky, která se nachází v nejvyšším podlaží, odkud je pěkný výhled do okolí. Nicméně hlavní trasa pokračuje spirálovitě okolo skrytého atria přes celé podlaží k dalšímu schodišti, které tentokrát vede návštěvníka dolů. Zde jej čeká stejně velkoryse pojatý velký prostor. Sestoupením do přízemí se kruh uzavírá a návštěvník svou pouť končí. Svůj zážitek má možnost vstřebat v atriu nebo o něm může diskutovat v kavárně.

Architektonický detail

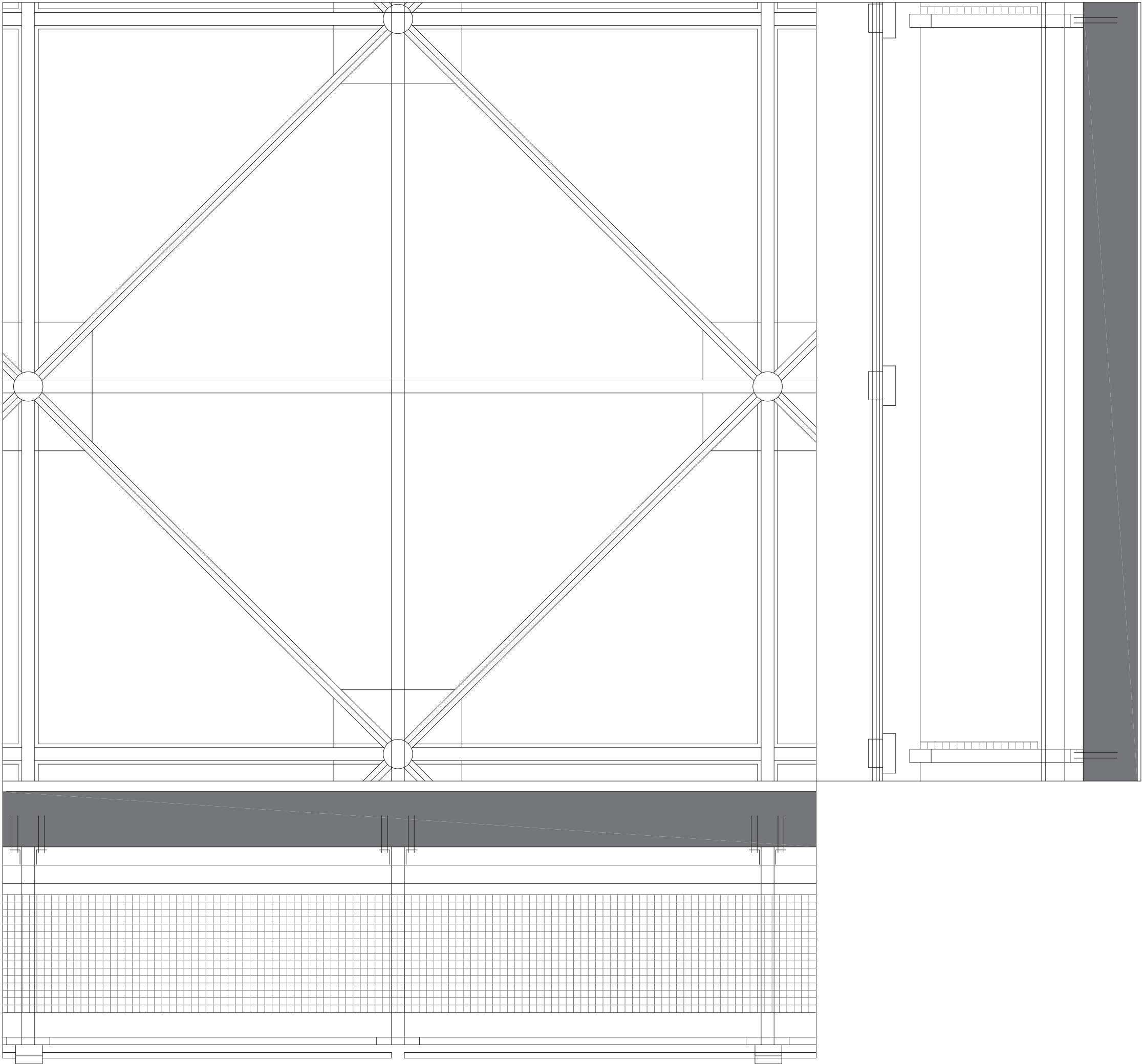
1:20

Fasáda domu je tvořena plechovými panely v tmavé povrchové úpravě. Jednotlivé panely mají tvar rovnoramenných trojúhelníků s rameny délky 2m. Dva panely jsou spojeny lištou na nejdelší straně a tvoří tak čtverec. Spoj v liště je řešen bimetalově. Každý panel má ve spoji použitý kov jiné teplotní roztažnosti. Působením tepla/chladu tudíž dochází k natáčení panelů a proměňování výrazu fasády.

Jednotlivé lišty jsou uzavřeny z obou stran do kruhových terčů, které jsou připevněny na nosný rošt.

Mezi fasádními panely a povrchem fasády jsou umístěny obslužné můstky pro opravy a údržbu.

Vizualizace

<https://www.google.cz/maps>
www.geoportal.gov.cz
www.mapy.cz
www.zanikleobce.cz
http://archiv.obvk.cz/historicke_mapy
<http://zpravy.ihned.cz>
<http://www.atlasceska.cz>
<http://archivnimapy.cuzk.cz/>
<http://wgp.praha-mesto.cz/>
<http://www.fotohistorie.cz/>
<https://www.google.cz/maps>
<http://nahlizenidokn.cuzk.cz/>
<http://www.geoportalpraha.cz/>
www.praha.eu
www.iprpraha.cz
www.archiweb.cz
www.archdaily.com
www.schueco.com

Kapitoly z pražské historie, Karel Výrut, nová tiskárna
Pelhřimov, 2001

Děkuji všem, s jejichž pomocí vznikla tato diplomová práce.
Zejména bych chtěla poděkovat panu architektu Hradečnému
za vstřícný přístup.
Rodině a přátelům za podporu během celého studia.

Upřímné díky.